

**СТРАТЕГИЈА
ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА
ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА**

**Тим за локални економски развој
Општина Чајетина**

Вођени чињницом да успех заједнице зависи од могућности прилагођења динамичној локалној, националној и међународној тржишној економији, приступили смо стратешком планирању локалног економског развоја.

Активности предвиђене овим планом створиће повољно пословно окружење и омогућити општини Чајетина да задржи водеће место у туризму Србије.

Захваљујући свом изузетно повољном географском положају и природним потенцијалима, општина Чајетина има амбициозне планове у области развоја туризма, производње здраве хране и заштити животне средине. Ово подручје је изузетно атрактивно и привлачно за инвестициона улагања и делатности везане за туризам.

У области пољопривреде, циљеви су развој и унапређење села и оне пољопривредне производње за коју постоје природне претпоставке у виду компаративних предности. Стратешки развој осталих производних делатности заступљених на територији општине, додатно ће унапредити локални економски развој.

Модернизацијом локалне управе кроз увођење информатичке опреме и едукацију запослених, биће омогућен брз и ефикасан рад, повезивање са другим подручјима и усаглашавање и координација са стратешкоим документима Републике.

Регулисано просторно уређење и развијена квалитетна инфраструктура, основ су даљег економског развоја општине.

Координисаним активностима предвиђеним овим планом, реализоваћемо нашу садашњу визију и тиме унапредити квалитет живота свих грађана наше општине.

**Председник општине Чајетина
Милан Стаматовић**

САДРЖАЈ

1. ДЕО	Увод	4
2. ДЕО	Резиме	5
3. ДЕО	Општи подаци о општини Чајетина	7
	Положај општине	7
	Природне одлике	7
	Културно историјске одлике	8
	Становништво	8
	Запосленост, национални доходак и просечне зараде запослених	12
	Привреда	15
	Инфраструктура	19
	Стање животне средине	20
	Јавни сектор (локална самоуправа, здравство, образовање и култура)	21
4. ДЕО	Анализа	21
	SWOT анализа	22
	Кључне тачке	23
	Закључци	23
5. ДЕО	Визија и општи приказ стратегије	24
6. ДЕО	Програми и пројекти	25
7. ДЕО	Додаци	36

1. Увод

Стратегија локалног економског развоја општине Чајетина је документ настао као резултат пројекта финансираног од стране USAID-а, у реализацији агенције IRD. Локални економски развој је процес помоћу кога партнери из јавног, пословног и цивилног сектора, заједнички сарађују у циљу стварања бољих услова за економски развој и побољшање квалитета живота.

На првом састанку, одржаном 23.06.2005.године представници USAID-а и IRD-а представили су процес локалног економског развоја. На следећем састанку је формиран шири и ужи тим (оперативни Тим који је уз стручну помоћ тренера USAID-а, IRD-а и MSI-а обучен за спровођење процеса локалног економског развоја). Договорено је да назив тима буде “LED TEAM Cajetina” - “ЛЕП ТИМ Чајетина”.

Тим сачињавају 15 чланова, представника јавног, пословног и цивилног сектора међу којима су два координатора, секретар и заменик секретара. По својој функцији председник општине је члан тима. Све одлуке у тиму се доносе консезусом, а поштујући принципе транспарентности, објективности, правичности и стварања једнаких услова за све субјекте у овом процесу.

Члан Тима може бити сваки грађанин општине Чајетина који је спреман да се са својим стручним знањем, добром вољом и слободним временом посвети ангажованом раду и задацима који произилазе из циљева тима.

Одлуком председника општине, а на основу предлога тима усвојен је пословник о раду који дефинише активности тима.

Служећи се усвојеном методологијом Светске банке, Тим се бавио:

- прикупљањем и обрадом потребних података за анализу постојећег стања
- анализом постојећег стања и проценом локалне економије (SWOT анализа)
- креирањем визије локалног економског развоја Општине Чајетина
- одређивањем општих и посебних циљева
- дефинисањем програма и предлога пројеката
- израдом Нацрта стратегије локалног економског развоја општине Чајетина.

Значај стратегије се огледа у свеобухватном приступу проблему економског развоја, од стране чланова тима који су са различитих аспеката сагледали садашње стање и могућности за бржи и бољи развој општине.

2. Резиме

Општина Чајетина је међу првим општинама у Србији које су организовано приступиле изради стратегије локалног економског развоја, поштујући принципе стратешког планирања.

Документ "Стратегија локалног економског развоја општине Чајетина" је резултат рада тима за локални економски развој (ЛЕР Тим). Документ је израђен по методологији Светске банке, која је дизајнирана за потребе и карактеристике земаља у транзицији и његов значај се огледа у свеобухватном приступу проблему економског развоја и планирању начина на који се тај развој може убрзати и усмерити.

Поштујући принципе усвојене методологије, ЛЕР Тим је прикупио и обрадио све релевантне податке за анализу постојећег стања у општини и процену локалне економије (SWOT анализа), ради уочавања и издвајања главних приоритета.

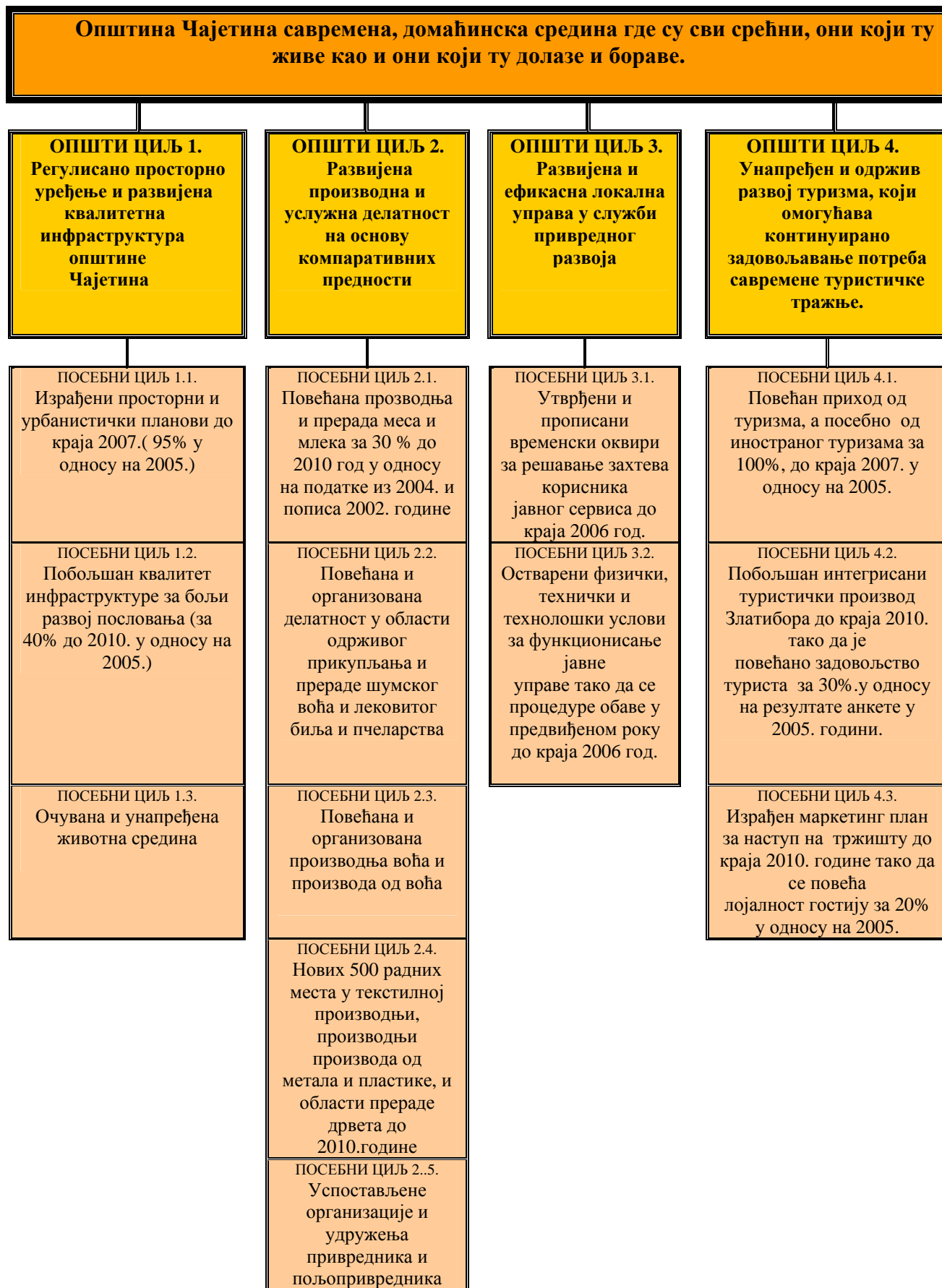
На основу SWOT анализе дефинисана су кључна питања за економски развој општине, након чега је креирана визија која гласи: **"Општина Чајетина, савремена, домаћинска средина, где су задовољни они који ту живе, као и они који ту долазе».**

Економски развој који омогућава достизање визије се остварује реализацијом општих циљева који из ње произилазе:

- **Регулисањем просторног уређења и развијањем квалитетне инфраструктуре општине Чајетина** се решава питање планске изградње општине и њеног уређења у циљу одрживог развоја, што је од великог значаја за развој општине.
- **Развијањем производне и услужне делатности на основу компаративних предности** ће се постићи висок рејтинг наших производа и услуга на домаћем тржишту и конкурентност на интернационалном задовољавајући постојеће стандарде.
- **Развијеном и ефикасном локалном управом у служби привредног развоја** ће се постићи ниво управљања који задовољава потребе и подржава привредни развој.
- **Унапређен и одржив развој туризма који омогућава континуирано задовољавање потреба савремене туристичке тражње** ће омогућити квалитетније пружање услуга чиме би се повећао прилив туриста.

Да би се ови циљеви остварили и да би се општина Чајетина интегрисала у савремене европске токове, ЛЕР је израдио Стратешки план који се састоји од 19 програма и 93 пројеката, који ће се реализовати у наредних пет година. За њихову реализацију средства ће се обезбедити делом од општине, приватника, донатора и домаћих и страних инвеститора.

ЛЕР тим је уложио огроман, вишемесечни, рад и напор да се стање у општини реално сагледа и пронађу најбољи начини за унапређење локалне економије. Овај документ се може мењати и унапређивати, али верујемо да се основни и посебни циљеви неће мењати.

3. Основни подаци о општини Чајетина

1. Положај општине

Општина Чајетина се налази у југозападном делу Републике Србије, са севера окружена општином Ужице, са истока општином Ариље, са југоистока општином Нова Варош, са југа општином Прибој, а са запада Републиком БиХ.

Административно припада Златиборском округу и заузима површину од 647 км. Простор општине Чајетина географски подразумева таласасту висораван између река Сушице и Увца и планина Таре и Муртенице, са планинским масивом Златибора као средишним и главним делом.

На повољан географски положај Општине утичу магистрални путеви за Црну Гору (Јадранско море) и Републику БиХ. Преко територије Општине Чајетина пролази и пруга Београд-Бар, а у непосредној близини се налази аеродром Поникве (војни аеродром који није у функцији, а планира се за цивилни саобраћај).

Табела 1. Површина општине Чајетина

Површина општине	(ha)	64700
Пољопривредна површина – (друштвена и индивидуална пољ. газдинства)	(ha)	37469
Укупна обрасла шумска површина	(ha)	21555
Пољопривредно земљиште	%	55,8

2. Природне одлике

Рељеф општине Чајетина је одређен геолошким и геоморфолошким особинама златиборског масива, који припада групи Старовлашких планина, односно динарском планинском масиву.

Преовлађујући удео серпентина у саставу терена општине Чајетина има велики значај за целокупни комплекс природних услова, како физичкогеографских, тако и биogeографских. Он је својеврсна подлога за формирање специфичних пејзажа, свакако уз одређену интервенцију антропогених фактора. Серпентини су по површини веома трошни. Испресецани су многобројним пукотинама дуж којих лако циркулише вода. После серпентина, односно серпентисаних перидотита, највеће распрострањење имају кречњаци и доломити средњег и горњег тријаса. Кречњаци су испресецани многим пукотинама, услед чега је подземна циркулација воде у кречњачкој маси интензивна.

Геоморфолошке карактеристике општине Чајетина су условљене, у првом реду морфотектонском еволуцијом златиборског масива. Највећи део овог подручја има изглед простране, заталасане висоравни просечне надморске висине око 1000 метара. По ивичном делу висоравни дижу се узвишења, од којих се нарочито истичу Торник (1496 м.н.в.) и Чигота (1422 м.н.в.). Већи број узвишења се такође налази у унутрашњем делу висоравни.

Брдско-планински део, који чини 80% овог простора, је насељен од 600 до 1100 м надморске висине. Клима овог подручја припада умерено-континенталном типу, са утицајем планинске климе. На великим висинама изнад овог подручја долази до сударања и прожимања ваздушних маса, које продиру из Средоземља и са Карпата. Поред високог присуства озона и кисеоника климатска погодност се огледа и у умерено

хладним зимама (најнижа средња температура у јануару $-3,4^{\circ}\text{C}$) и благим летима без тропских врућина (највиша средња температура у августу $16,8^{\circ}\text{C}$).

Влажност ваздуха је релативно мала (76%) у односу на друга слична подручја. Осунчаност износи 164,7 часа у месецу или 1976,5 сати у години, што је такође повољно. Струјање ваздуха је доста изражено али су жестоки и олујни ветрови ретка појава. Количине падавина су релативно мале, око 990mm просечно годишње. Због тога је ваздух сув, чист и има малу релативну влажност.

Ово подручје има приличан број извора који се не могу сматрати издашним. То је због геолошког састава терена кроз који вода брзо и лако продире. Водно богатство поред извора чине и водотокови и подземне воде. Подземним водама је нарочито богато подручје места Златибор, где ове воде циркулишу кроз различите пукотинске системе.

У флори доминира травноливадски пејзаж пашњачког типа богат са природним лековитим биљем. Од 21.555 ha под шумама највише је заступљен црни и бели бор, а у вишим пределима смрча и јела. Има нешто мање и брезе и храста. Шумске површине нуде могућности за станишта дивљачи и коришћење шумских плодова.

3. Културно-историјске и друге одлике

Ово подручје је богато културно-историјским споменицима почев од неолитског доба. Први познати становници су били Илири, о чему сведоче њихова гробља („градине“) у околним селима (Крива Река, Љубиш, Мушвете, Бранешци и сл.). Такође из римског периода потиче доста утврђења, путева, надгробних споменика. Из средњег века, периода формирања српске државе и периода турске владавине, постоји читав низ споменика (манастири, цркве, споменици, утврђења и сл.)

Препознатљивост овог подручја се огледа и у етнографским мотивима, фолклору, архитектури, старим занатима, гастрономији, традиционалној гостопримљивости и сналажљивости људи овог краја и слично.

Наведене природне одлике простора општине Чајетина представљају компаративне предности у односу на друга подручја за интензиван плански развој планинског туризма и развој одређених сегмената пољопривредне производње (здрава храна). Повољна клима и чист и незагађен ваздух, повољно утичу на лечење многих болести као хипертиреозе, астме, анемије и сл.

Природне карактеристике, заједно са културно-историјским вредностима и географским положајем, дају реалну и добру основу и предуслове за даљи осмишљени развој здравственог туризма. Реалне шансе постоје и за даљи развој конгресног, спортског, културног, ранзитног, излетничког, ловног и риболовног, еко и етно туризма.

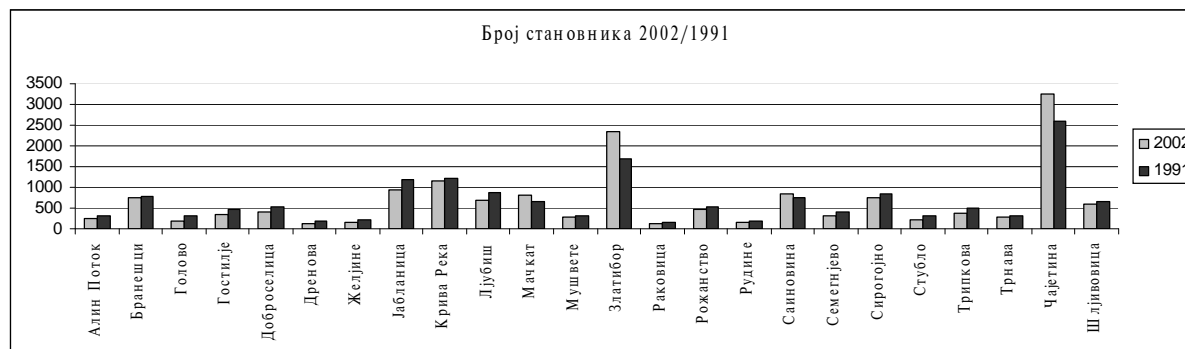
4. Становништво

Територија општине Чајетина се састоји од 20 месних заједница, односно 24 насеља. Општина Чајетина према попису из 2002. године броји 15.628 становника која живе у 5.146 домаћинстава.

Табела 2. Приказ броја становника по насељима општине у периоду од 1991-2002 године

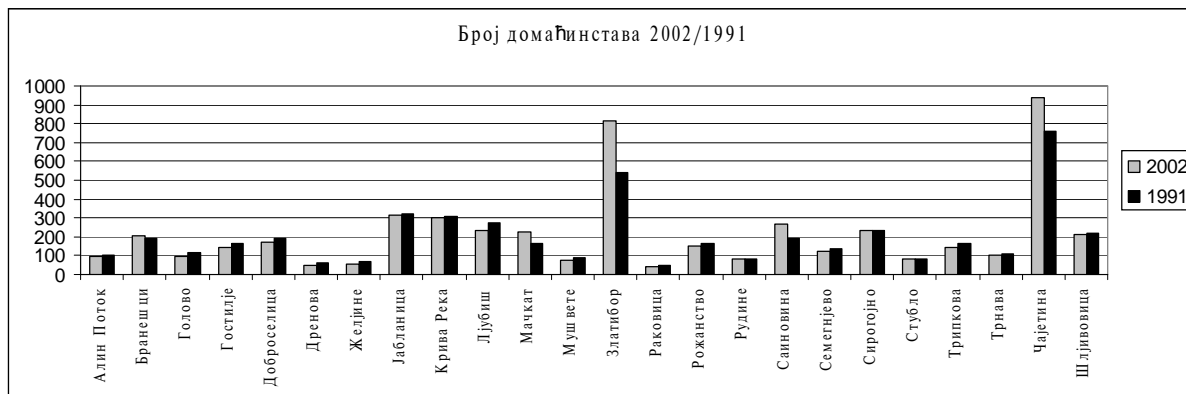
Општина Чајетина					
	попис	Бр. становника		Бр. домаћинства	
		2002	1991	2002	1991
месна заједница	насеље				
Алин Поток	Алин Поток	244	327	93	105
Бранешци	Бранешци	744	773	205	195
Голово	Голово	212	305	95	116
Гостиље	Гостиље	344	480	141	165
	Раковица	108	148	42	50
Доброселица	Доброселица	405	541	173	195
Сирогојно	Дренова	135	188	48	60
	Жељине	153	226	55	68
	Сирогојно	763	844	232	234
Јабланица	Јабланица	924	1187	313	321
Крива Река	Крива Река	1135	1226	303	305
Љубиш	Љубиш	705	869	235	273
Мачкат	Мачкат	806	658	223	161
Мушвете	Мушвете	277	306	76	89
Златибор	Златибор	2344	1684	816	540
Рожанство	Рожанство	457	532	152	164
Рудине	Рудине	159	191	81	82
Шљивовица	Саиновина	810	754	265	192
	Шљивовица	573	645	210	216
Семегњево	Семегњево	300	416	124	137
Стубло	Стубло	214	302	81	85
Трипкова	Трипкова	372	493	145	166
Трнава	Трнава	282	313	100	107
Чајетина	Чајетина	3162	2588	938	763
	Укупно	15628	15996	5146	4789

У већини сеоских подручја општине Чајетина је дошло до пада броја становништва негативним природним прираштајем и одласком младих са села због непостојања изграђене инфраструктуре и других садржаја. У урбаним срединама (месне заједнице Чајетина и Златибор) је дошло до повећања броја становништва као резултат развоја пре свега туризма и других капацитета и пратећих делатности.

Граф 1. Однос броја становника 2002-1991, према попису 2002.

Око 36% становништва живи у градској урбаној средини Чајетине и Златибору а осталих 64% у сеоским подручјима.

Граф.2. Однос броја домаћинстава 2002-1991, према попису 2002.

Сва насеља општине бележе значајан пад у броју становника изузев насеља Златибор, Чајетина и села Мачкат. Миграција становништва у оквиру општине се одвијала из сеоских средина.

Табела 3. Број становника на територији општине према попису од 1948-2002 године

Насеља општина Чајетина	Број становника									
	по методологији ранијих пописа									по методологији пописа 2002
	20266	21529	20716	19224	17098	15996	15765	15914	15628	
Чајетина	20266	21529	20716	19224	17098	15996	15765	15914	15628	
1 Алин Поток	683	712	701	527	440	327	245	326	244	
2 Бранешци	1061	1084	1167	939	855	773	744	773	744	
3 Голово	680	744	639	542	432	305	212	299	212	
4 Гостиље	1286	1294	1140	837	627	480	347	478	344	
5 Доброселица	1200	1286	1197	971	752	541	406	540	405	
6 Дренова	368	365	332	256	228	188	135	188	135	
7 Жељине	347	368	335	293	257	226	153	226	153	
8 Златибор	115	362	357	834	1237	1684	2385	1668	2344	
9 Јабланица	1562	1699	1762	1864	1382	1187	932	1176	924	
10 Крива Река	1447	1525	1455	1320	1262	1226	1155	1219	1135	
11 Љубиш	1677	1749	1665	1400	1101	869	705	867	705	
12 Мачкат	705	737	649	635	607	658	822	636	806	
13 Мушвете	594	579	525	432	386	306	277	306	277	
14 Раковица	295	341	313	262	184	148	112	146	108	
15 Рожанство	1023	1022	990	776	622	532	461	532	457	
16 Рудине	492	471	456	363	276	191	159	191	159	
17 Саиновина	1126	1174	1195	1305	1053	754	814	752	810	
18 Семегњево	844	925	888	850	592	416	300	412	300	
19 Сирогојно	1055	1129	1099	962	890	844	763	844	763	
20 Стубло	663	702	681	594	474	302	214	302	214	
21 Трипкова	1029	1052	999	877	720	493	372	492	372	
22 Трнава	509	521	527	478	406	313	282	311	282	
23 Чајетина	654	763	752	1199	1778	2588	3184	2585	3162	
24 Шљивовица	851	925	892	708	537	645	586	645	573	

Табела 4. Индекси броја становника на територији општине у периоду од 1948-2002 године

Насеља - општина Чајетина		Индекси броја становника							
		по методологији ранијих пописа							по методологији пописа 2002
		53/48	61/53	71/61	81/71	91/81	2002/91	2002/48	
	Чајетина	106.2	96.2	92.8	88.9	93.6	98.6	77.8	98.2
1	Алин Поток	104.2	98.5	75.2	83.5	74.3	74.9	35.9	74.8
2	Бранешци	102.2	107.7	80.5	91.1	90.4	96.2	70.1	96.2
3	Голово	109.4	85.9	84.8	79.7	70.6	69.5	31.2	70.9
4	Гостиље	100.6	88.1	73.4	74.9	76.6	72.3	27.0	72.0
5	Доброселица	107.2	93.1	81.1	77.4	71.9	75.0	33.8	75.0
6	Дренова	99.2	91.0	77.1	89.1	82.5	71.8	36.7	71.8
7	Жељине	106.1	91.0	87.5	87.7	87.9	67.7	44.1	67.7
8	Златибор	314.8	98.6	233.6	148.3	136.1	141.6	2073.9	140.5
9	Јабланица	108.8	103.7	105.8	74.1	85.9	78.5	59.7	78.6
10	Крива Река	105.4	95.4	90.7	95.6	97.1	94.2	79.8	93.1
11	Љубиш	104.3	95.2	84.1	78.6	78.9	81.1	42.0	81.3
12	Мачкат	104.5	88.1	97.8	95.6	108.4	124.9	116.6	126.7
13	Мушвете	97.5	90.7	82.3	89.4	79.3	90.5	46.6	90.5
14	Раковица	115.6	91.8	83.7	70.2	80.4	75.7	38.0	74.0
15	Рожанство	99.9	96.9	78.4	80.2	85.5	86.7	45.1	85.9
16	Рудине	95.7	96.8	79.6	76.0	69.2	83.2	32.3	83.2
17	Саиновина	104.3	101.8	109.2	80.7	71.6	108.0	72.3	107.7
18	Семегњево	109.6	96.0	95.7	69.6	70.3	72.1	35.5	72.8
19	Сирогојно	107.0	97.3	87.5	92.5	94.8	90.4	72.3	90.4
20	Стубло	105.9	97.0	87.2	79.8	63.7	70.9	32.3	70.9
21	Трипкова	102.2	95.0	87.8	82.1	68.5	75.5	36.2	75.6
22	Трнава	102.4	101.2	90.7	84.9	77.1	90.1	55.4	90.7
23	Чајетина	116.7	98.6	159.4	148.3	145.6	123.0	486.9	122.3
24	Шљивовица	108.7	96.4	79.4	75.8	120.1	90.9	68.9	88.8

Природни прираштај становништва у 2002. години на 1000 становника је негативан и износи -3,5.

Табела .5(А и Б) Приказ природног прираштаја у периоду од 1997-2003 године
А)

Витални догађаји 2003									
Број становника 30.06.2003	Живо рођени	Умрли	Природни прираштај	Умрла одојчад	Умрла одојчад на 1000 живорођених	На 1000 становника			
						живорођени		природни прираштај	
						2002	2003	2002	2003
15639	139	207	-68	1	8.6	8.9	13.2	-3.5	-4.3

Б)

Природни прираштај на 1000 становника						
2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
-4.3	-3.5	-3.2	-3.9	-4.9	-2.7	-5.7

Негативан тренд је нарочито изражен у мање развијеним селима. Овде су остала углавном старачка домаћинства и сваке године се гаси приличан број ових домаћинстава.

Табела 6. Становништво према полу, школској спреми и писмености

Становништво старо 15 и више година према полу, школској спреми и писмености				
пол		укупно	мушки	женски
укупно		13340	6618	6722
без школске спреме	свега	1324	125	1199
	неписмено	862	60	802
1-3 разреда основне школе	свега	458	119	339
	неписмено	10	1	9
4-7 разреда основне школе		2592	1380	1212
основно образовање		3613	1951	1662
средње образовање	свега	4516	2543	1973
	стручне школе у 2 и 3 годишњем трајању	1956	1352	604
	гимназија	225	93	132
	средње стручне школе	2075	931	1144
	средње усмерено образовање	177	94	83
	школе за специјализацију	83	73	10
више образовање		423	250	173
високо образовање		324	192	132
непознато		90	58	32

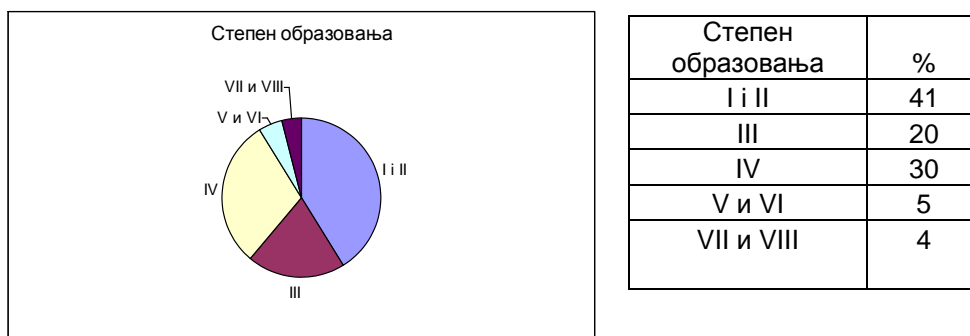
5. Запосленост, национални доходак и просечне зараде запослених

Према последњим статистичким подацима за 2002 годину, активно становништво које обавља занимања према делатностима изгледа:

Табела 7. Запосленост становништва према одређеним делатностима (Извор: Национална служба запошљавања у Чајетини).

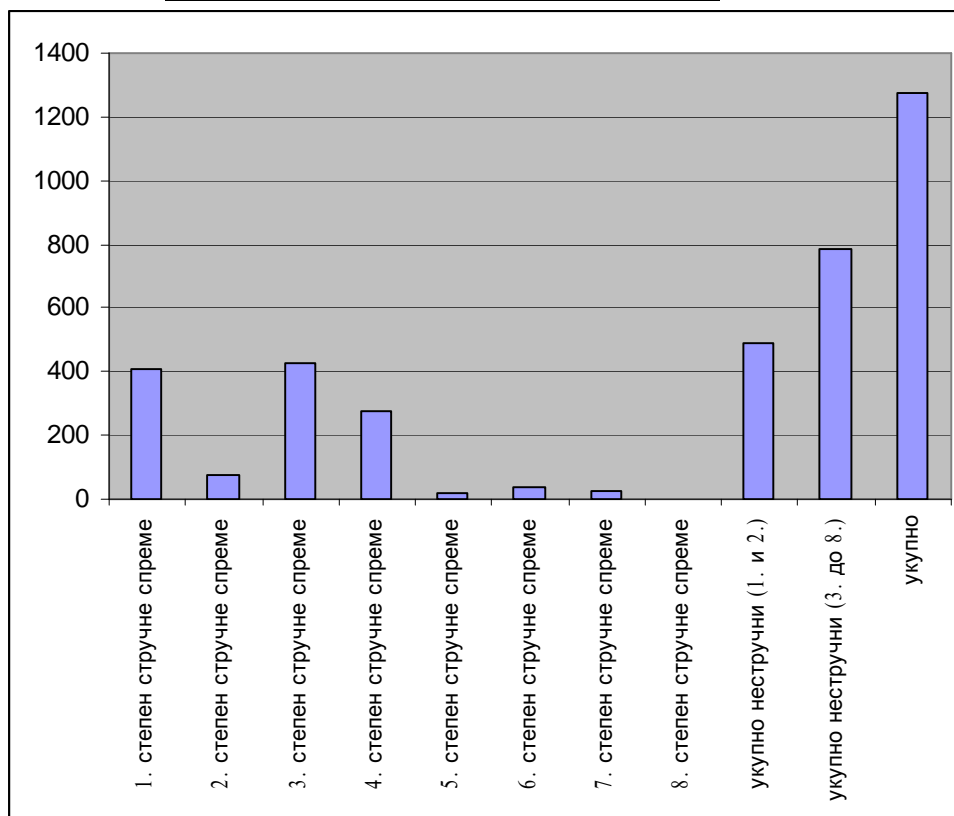
Укупно	6008
Пољопривреда, лов и шумарство	1857
Рибарство	9
Вађење руда и камена	38
Прерађивачка индустрија	1287
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	120
Грађевинарство	191
Трговина	537
Саобраћај, складиштење и везе	225
Финансијско посредовање	38
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	44
Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	232
Образовање	151
Здравствени и социјални рад	393
Остале комуналне друштвене и личне услужне активности	111
Приватна домаћинства са запосленим лицима	0
Екстериторијалне организације и тела	0
Непознато	66

Табела 8. Структура укупно запослених по степену образовања:

Табела 9. Незапослена лица на тржишту рада (Према подацима Националне службе у Чајетини за запошљавање за месец јул 2005. године).

Занимање	Број
1. степен стручне спреме	411
2. степен стручне спреме	76
3. степен стручне спреме	430
4. степен стручне спреме	274
5. степен стручне спреме	21
6. степен стручне спреме	36
7. степен стручне спреме	26
8. степен стручне спреме	0
укупно нестручни (1. и 2.)	487
укупно нестручни (3. до 8.)	787
укупно	1274

Национални доходак по становнику општине Чајетина је испод просека Републике Србије, односно чини 80% републичког просека

Табела 10. Национални доходак општине Чајетина за 2003.годину

	Укупно у 000 динара	Просечно по становнику
Република	665.003.241	88.283,21
Општина	1.108.204	70.911,00

Табела 11. Просечне зараде по запосленом у Републици Србији у 2004 години

Просечне зараде по запосленом у 2004. години	Укупно		Привреда		Ванпривреда	
	брutto	нето	брutto	нето	брutto	нето
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	20555	14108	19126	13128	23990	16464
Централна Србија	20235	13877	18755	12868	23766	16286
Војводина	21432	14740	20135	13836	24619	16962
Град Београд	25941	17802	25770	17693	26279	18018
Златиборски округ	17360	11907	15913	10908	22366	15363
Ариље	17746	12093	17329	11800	22252	15262
Бајина Башта	15532	10654	13298	9123	20538	14086
Косјерић	22372	15406	22300	15369	22699	15575
Нова Варош	12579	8360	10767	7109	22727	15369
Пожега	17330	11936	16132	11119	21112	14512
Прибој	15039	10278	13044	8894	21281	14609
Пријеполје	11774	8052	9046	6154	22174	15284
Сјеница	15513	10647	12085	8236	21300	14716
Ужице	20227	13928	19339	13329	23340	16031
Чајетина	18037	12355	16423	11234	23370	16060
Моравички округ	14573	9992	12464	8548	23180	15886
Горњи Милановац	16842	11528	15797	10815	22140	15141
Ивањица	5793	3927	4471	3017	22002	15092
Лучани	15088	10339	13627	9336	21492	14739
Чачак	16363	11247	13750	9464	23868	16365
Рашки округ	17498	11969	14965	10267	22324	15212
Врњачка Бања	18419	12678	16692	11515	21759	14928
Краљево	18015	12361	15689	10786	22626	15483
Нови Пазар	16116	10883	12188	8265	23098	15539
Рашка	17598	12079	16208	11141	22548	15419
Тутин	16834	11589	11463	8046	18559	12727

По просечним зарадама запослених, Општина Чајетина се налази мало изнад просека (око 4%) у односу на Златиборски округ, а у односу на Републику Србију је за око 13% испод просека.

6. Привреда по делатностима

Најважније делатности општине Чајетина су туризам, пољопривреда, прерађивачка индустрија у области пољопривредне производње, текстилна индустрија, лака индустрија у области пластике и метала и дрвнопрерађивачка индустрија.

Туризам је најразвијенија и најважнија грана привреде општине. На Златибору као развијенијој туристичкој дестинацији, годишње се оствари 1.000.000 ноћења са око 250.000 посетилаца.

Већину посетилаца чине домаћи туристи, док је број страних туриста мали и по процени износи око 5000, који остваре 21000 ноћења. Углавном преовлађује спортско рекреативни, здравствени и конгресни туризам. Остало је дечији и омладински, транзитни и излетнички туризам. Постоје значајни изграђени смештајни и други угоститељки капацитети као:

- 12 хотела,
- 4 мотела,
- 1 институт,
- 1 апартманско насеље,
- 19 одмаралишта,
- 2 дечија одмаралишта,
- 1 студентско одмаралиште,
- 7 приватних пансиона,
- 14 вила,
- 29 ресторана,
- 20 кафића,
- 14 туристичких агенција и сл.

Укупни смештајни капацитети су око 14.400 лежаја од чега је 4.000 у хотелима и другим сличним објектима, 10.000 у домаћој радиности и 400 у сеоским домаћинствима.

Као почетак организованог бављења туризмом се узима 19.08.1893. год., када је краљ Александар Обреновић први пут посетио Златибор. Почети туризма датирају још од 1.750 године, када је богати сарајевски трговац Хаџи Никола Селак саградио себи колибу у Водицама. У каснијем периоду су градили виле и летњиковце богати трговци стоком из овога краја.

Туристички потенцијал општине Чајетина обухвата природне лепоте краја (Стопића пећина, Рибница са ски центром Торник, Сирогојно – музеј Старо село, Водице, Трипкова, Мачкат, Крива река, Водопад Гостиље итд.), традиционалну здраву кухињу, старе занате, типичне објекте сеоског туризма грађене од природних материјала (дрво, камен, цигла) у аутохтоном стилу старих мајстора традиционалне архитектуре, савремене хотеле, ресторана, одмаралишта и људе спремне за пружање туристичких услуга.

ЛЕР Тим је проучио стање туризма у туристичкој дестинацији Златибор, препознати су проблеми што представља први корак ка њиховом решавању. Неколико значајних сегмената туристичке понуде чије унапређење би изазвало значајне ефекте, а то се најпре односи на укупну презентацију туристичких атрактивности, неадекватна организованост програма за боравак посетилаца, недостатак хотела високе категорије, недостатак забавно спортских и културних простора и садржаја, мала ванпансионска потрошња, превазиђена инфраструктура, неуређеност околних туристичких локалитета и мотива, непостојање маркетиншког приступа испитивању тржишта и тржишних сегмената, са тачним фокусирањем циљних група као потенцијалне тражње и прилагођавање њиховим захтевима и потребама.

Едукацијом и обуком сеоског становнштва за бављење туризмом, као и повећавањем организованих активности би се очувале и на адекватан начин презентовале све туристичке вредности које златиборска села имају, посебно стари занати и домаћи производи.

За развој међународног туризма је потребно увођење адекватног рецептивног туроператора, који би поред обављања рецептивних агенцијских послова, имао и пословне контакте са међународним туроператорима и био укључен у њихове резервационе системе.

Због велике конкуренције на туристичком тржишту треба извршити валоризовање, природних и антропогених туристичких вредности. Природне вредности укључују пећине, водопаде, изворе, ресице, планинске врхове и стазе, терене за нордијско и алпско скијање и , маунтајн бајк, ваздушне струје за параглајдинг и слично. Од антропогених вредности најзначајнији су сакрални објекти због свог архитектонског, историјског и религиозног значаја. Објекти у којима су рођене и боравиле познате историјске личности из ближе и даље историје такође имају културно-историјски значај. Стари занати и производи ручне израде, по којима је овај крај познат, стихијски се негују и недовољно су афирмисани.

Базе података везане за смештајне капацитет и туристички промет су непотпуне да би се могле вршити аналитичко-планске активности неопходне за све маркетинг-менаџмент активности.

Пољопривреда је на другом месту по важности за развој општине Чајетина. Постоје одговарајуће природне претпоставке и погодности за развој сточарства. На подручју општине има 7.016 грла говеди и 30.752 грла оваца. То даје годишњу производњу од око 12.000.000 литара млека.

Табела 12. Број становника, домаћинстава и грла стоке на територији општине

Број стоке						
насеље	укупно	број домаћинстава	коњи	говеда	овце	свиње
Чајетина укупно	15765	5146	207	7016	30752	3974
Алин Поток	245	93	2	215	1291	65
Бранешци	744	205	4	574	2046	332
Голово	212	95	7	257	1257	166
Гостиље	347	141	11	196	976	149
Доброселица	406	173	17	306	1577	140
Дренова	135	48		81	645	39
Жељине	153	55		100	465	51
Јабланица	935	313	48	640	3046	258
Крива Река	1155	303	10	984	2945	533
Љубиш	705	235	8	493	1818	204
Мачкат	822	223	7	334	1016	310
Мушвете	277	76	9	201	881	121
Златибор	2385	816	10	27	280	36
Раковица	112	42	8	87	451	44
Рожанство	461	152	5	279	2047	220
Рудине	159	81	1	173	637	59
Шаиновина	814	265	5	344	1137	231
Семегњево	300	124	9	302	977	104
Сирогојно	763	232	4	302	1818	235
Стубло	214	81	31	242	1321	78
Трипкова	372	145	4	315	1507	276
Трнава	282	100	2	128	830	73
Чајетина	3184	938	2	108	250	69
Шљивовица	586	210	3	328	1534	181

Од укупно 5.146 домаћинстава, око 3.500 се бави пољопривредном производњом. Смањење становништва у већини села и погоршање старосне структуре резултира стагнацијом и падом пољопривредне производње. Пољопривредна газдинства су мала и уситњена, са застарелом механизацијом. Евидентан је недостатак повољних и стимулативних кредита, организованог планског откупа и пласмана.

Добре природне предуслове у нижем подручју општине има и воћарска производња пре свега малине и шљиве. Од повртарских култура најзаступљенији је кромпир.

Од прерађивачких капацитета у области пољопривредне производње најзаступљенија је прерада меса и млека. Неки производи од меса имају своју препознатљиву робну марку док други тек треба то да добију. Ради се на стварању брэнда код сувомеснатих производа као што су говеђа и свињска пршута, кобасица и сланина и увођење одговарајућих европских стандарда у смислу поштовања одговарајућих процедура и праћења производа од „њиве до трпезе“.

Подручје општине Чајетина је изузетно богато лековитим биљем и шумским плодовима (шумским воћем - шумске јагоде, купине, малине, боровнице...и гљивама) који се прикупљају и обрађују спорадично и неорганизовано, без довољно обуке и контроле. Због изузетних еколошких карактеристика читавог подручја одлични су предуслови за организовање производног ланца (обука, прикупљање, обрада, дистрибуција) чији би резултат били здрави, еколошки производи врхунског квалитета и оригиналног порекла.

Пчеларство је, у односу на природне могућности, слабо развијено и потребна је организована помоћ постојећим и потенцијалним пчеларима (обука, повезивање, набавка опреме и средстава за заштиту...) како би се унапредио поступак добијања квалитетног меда, заштићеног географског порекла.

Производња у **текстилној индустрији** на територији општине се одвија 4 фирме где је запослено око 350 радника, већином жена. Традиција у селима овог краја је израда одевних предмета који се раде ручно од вуне (посебно је познато село Сирогојно) и извозе се у земље Западне и Источне Европе.

За **дрвнопрерађивачку индустрију** сировинска база постоји једним делом на подручју општине а другим делом у близини. У Бранешком пољу је завршена приватизација предузећа које је запошљавало 600 радника и очекује се поновно покретање производње. Остали капацитети су мањег обима и значаја (мале стругаре и занатске радње за обраду дрвета).

У Чајетини постоје фабрике металних и пластичних производа, које уз повољног стратешког партнера могу упослити одређени број радника у наредном периоду.

Број регистрованих радњи се последњих година константно повећава. Са процесом приватизације друштвених предузећа овај тренд је убрзан. Структура регистрованих радњи по делатностима није тренутно најповољнија (вишак регистрованих трговинских радњи) и зависи од успешности развоја приоритетних делатности, повећања стопе профита у њима, стимулативних мера фискалне и кредитне политике и утицаја одговарајућих тржишних механизма.

Табела 13. Број регистрованих радњи на територији општине Чајетина у поређењу са Републиком и Златиборским округом (А и Б)

А)

	Број радњи по врстама - облицима организовања 10.2005. године			
	укупно	самосталне радње	оргачке радње	радње чији је оснивач у радном односу или пензионер
Република	237545	221574	1237	14734
Округ	11942	10323	51	1568
Чајетина	677	522	3	152

Б)

	Република	Округ	Општина Чајетина
Укупно	237545	11942	677
Пољопривреда, лов и шумарство	1522	89	8
Рибарство	28	5	0
Вађење руда и камена	140	6	0
Прерађивачка индустрија	40599	1862	129
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	10	0	0
Грађевинарство	16863	719	32
Трговина	91125	4803	243
Хотели и ресторани	21767	1325	107
Саобраћај, складиштење и везе	33386	1870	82
Финансијско посредовање	766	32	0
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	15252	564	37
Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање		0	0
Образовање	742	31	0
Здравствени и социјални рад	3569	100	5
Остале комуналне друштвене и личне услужне активности	11776	536	34

7. Инфраструктура

Урбанистичка и планска докуменатација за територију општине Чајетина је непотпуна, нарочито на подручју Златибора, где има доста непланске и дивље градње. Недостају одговарајући просторни планови, планови генералне регулације и планови нижег реда, као и елаборат о развоју саобраћајне инфраструктуре са програмом одржавања путних праваца, реорганизацијом и опремањем зимске службе одржавања и израдом дигиталног катастра путне инфраструктуре. Активности на овом плану морају укључити и примену ГИС-а и формирање информационо-сервисног пулта и општинског услужног центра.

У области **путне мреже** општина располаже са укупно 353 км изграђених путева, од чега је 250 км локалних путева, 70 км регионалних и 33 км магистралних путева. Покривеност путном мрежом показује да општина Чајетина има нешто бољу ситуацију у поређењу са околним општинама.

У плану је изградња нових деоница и реконструкција појединих постојећих путних праваца и пруге Београд-Бар и њена модернизација, као и активирање војног аеродрома Поникве у цивилном саобраћају.

На Златибору је потребно решење регулисања саобраћаја у самом центру, измештање и изградња аутобуске станице са свим пратећим садржајима. Недостају пешачке и бицикличке стазе, стазе за нордијско скијање, стазе за јахање коња и вожњу запрегама, стазе за мини возове, картинг стаза и слично.

Постојеће стање на Златиборској пијаци је незадовољавајуће јер не постоје ни минимални хигијенски и санитарни услови за продају пољопривредних производа и друге робе па је потребно њено измештање и модернизовање.

Систем водоснабдевања општине чине водозахват са акумулацијом у Рибници и сеоски водоводи. Покривеност становништва водоводном мрежом је око 80%. Потенцијал језера у Рибници је око 3.500.000 м кубних воде. Систем за снабдевање водом Чајетине и Златибора је вишегодишњом експлоатацијом, неадекватним одржавањем и недовољним улагањем доведен до тачке када се објективно поставља питање континуираног снабдевања водом нарочито у периоду пуне туристичке сезоне.

Квалитет сирове воде условљава увођење адекватне технологије пречишћавања. Недовољан је капацитет резервоара, дистрибутивна мрежа је у лошем стању (азбестне цеви које се морају заменити), а бактериолошка исправност воде не може се гарантовати у целокупној мрежи. Стање објеката, опреме и пратеће инфраструктуре је незадовољавајуће, не постоји опрема за мерење губитака у мрежи, недостају ажурне подлоге и техничка документација. Експлоатација и контрола сеоских водовода није под ингеренцијом КЈП Златибор, па се поставља питање квалитета воде. Непостојање ажурне базе података о свим корисницима доводи до слабе наплате воде. Цена воде није економски формирана и не покрива трошкове производње.

Отпадне воде у урбаним срединама Чајетина и Златибор се сакупљају и спроводе канализационим мрежом и без пречишћавања испуштају у речицу Обудојевицу или се сакупљају у септичке јаме.

Неопходна је модернизација и санација система водоснабдевања, израда програма одржавања, увођење тржишних принципа пословања, реорганизација КЈП Златибор, израда одговарајуће базе података, решавање проблема отпадних вода и одлагања смећа.

У области **електроенергије** изграђено је 293 km далеководне преносне мреже и 565 km нисконапонске мреже. Ова мрежа је повезана у оквиру 164 трафостанице. Покривеност становништва са електричном енергијом је 99 %. Завршетком започете изградње трафостанице на Златибору од 110/35kV, 32,5MW, добиће се сигурно и континуирано снабдевање електричном енергијом за дужи период укључујући и будућу планирану изградњу. За реконструкцију и модернизацију преостаје мањи број трафостаница и електричних водова (дрвене бандере) у сеоским подручјима.

Телекомуникационом инфраструктуром је покривено 85% општине и она се налази на задовољавајућем нивоу. Ова инфраструктура мора благовремено пратити будући развој у смислу брзог протока података. Зато се планира даља дигитализација и проширење преосталих телефонских централа.

У плану је **гасификација** општине и прикључење на гасоводну мрежу ради економске и еколошке оправданости (очувања еколошки здраве и чисте средине)

8. Стање животне средине

На стање животне средине у општини Чајетина утичу многи фактори међу којима се истичу: индустријски капацитети смештени у ужем центру насеља у зони становања, нерегулисано управљање комуналним и другим отпадним материјама, развијен сеоски туризам и постојање приватних кланица са великом количином (незбринутог) органског отпада, утицај пољопривредне производње на квалитет земљишта и нерешено питање отпадних вода

Отпадне материје се прикупљају и одлажу на привремену депонију Брегови на Златибору, која је почела са употребом 2002 године, са престанком коришћења депоније Тетен у Чајетини.

Пошто је у плану изградња Регионалне депоније у Дубоком, у чију реализацију ће бити укључена општина Чајетина, то захтева изградњу сабирне станице или претоварне рампе у складу са Националном стратегијом управљања чврстим отпадом.. Зато је потребна едукација школске деце и осталог становништва општине о селектирању и рециклажи у циљу повећања степена обавештености и знања о овој теми и почетка селекције уз економску добит. Након почетка са радом регионалне депоније, потребно је урадити пројекту документацију за санацију и рекултивацију депонија Брегови и Тетен као и саму реализацију санације и рекултивације.

У селима, посебно са развијеним кланицама (Мачкат, Крива Река), као и у осталим местима се стварају велике количине органског отпада који се може искористити за добијање органског ђубрива компостирањем. Зато је потребно обезбедити обуку становништва о компостирању, кроз предавања и радионице.

У свим насељима општине постоје дивље депоније, што захтева њихов попис а касније и уклањање уз искоришћење дела отпада као секундарних сировина. Велики проблем представља непостојање евиденције субјеката који негативно утичу на животну средину. Зато је потребно израдити катастар загађивача, утврдити ниво штетног утицаја и олакшати рад надлежним институцијама за заштиту животне средине. Потребно је успоставити мониторинг емисије радиоактивних зрачења у циљу заштите здравља и унапређења животне средине.

Побољшање стања водене животне средине ће се постићи изградњом сеоских водовода и водовода урбаних насеља, изградњом канализационе мреже у местима у којима не постоји, као и омогућавањем пречишћавања отпадних вода.

9. Јавни сектор

Општина Чајетина има **општински управу** која је организована у три одсека и четири службе. Постојећи квалитет пружања услуга грађанима и привреди није на нивоу који захтева савремен и модеран начин функционисања локалне самоуправе. Недостаје одговарајућа информатичка опрема са јединственом базом података, обученост и едукација кадрова, адекватан простор за све службе и слично.

Систем образовања на подручју општине чине три матичне основне школе: у Чајетини, Мачкату и Сирогојну, предшколска установа и једна средња угоститељско-туристичка школа у Чајетини. Укупно има 1.667 ученика и 172 наставника и учитеља.

Потребна је санација школских објеката, опремање одговарајућих кабинета са савременом опремом (компјутерима и другим наставним средствима), а могуће је искоришћење неких сеоских школа за организовање школе у природи или летњих еко кампова. Недовољан је број спортских сала и терена

Социјалну политику општина спроводи преко Центра за социјални рад, Дечијег вртића „Радост“ и општинске службе за дечију заштиту. Недостају дугорочни планови за бригу о деци, омладини, старим и социјално угроженим лицима. Не постоје мере за сузбијање сиромаштва, оживљавање села, подизање свести о значју бриге за децу, омладину и старе, побољшање услова живота, едукацију становништва и слично.

Здравствена заштита се спроводи преко Дома здравља Чајетина, теренских амбуланти по месним заједницама и амбуланте на Златибору са недевољним капацитетом, коју је неопходно проширити. Опремљеност Дома здравља и амбуланти је неадекватна и потребна је модернизација и осавремењивање набавком нове опреме. На Златибору постоји Институт за штитну жлезду и болести метаболизма који је под ингеренцијом републике, али пружа услуге и локалном становништву. Институт је развио програм за мршављење «Чигота», а у плану су и нови програми. Због повољних климатских услова Златибор је идеалан за лечење астме, анемије и психичких поремећаја, па се планирају здравствени програми за те болести.

Носиоци активности из **области културе** су библиотека „Љубиша Р. Ђенић“, чија се постојећа музејска збирка мора заштитити, музеј „Старо село“, КСЦ „Чајетина“ и Туристичка организација „Златибор“. У току је завршетак радова на опремању Дома културе у Чајетини са биоскопом, позоришном сценом и галеријским простором..

4. Анализа

1.SWOT анализа

SWOT анализа је спроведена уз активно и конструктивно учешће представника јавног, бизнис и цивилног сектора. Ова анализа је методолошки поступак којим се процењује постојеће стање нивоа локалне економије, у циљу избора оптималних кључних опредељења и дели факторе који утичу на економски развој на унутрашње и спољашње, тј. на позитивне и на негативне.

У табели су наведени само најбитнији фактори, који су утицали на дефинисање стратешких циљева и опредељења. Детаљна SWOT анализа није овде приказана већ само најважнији резултати за које су се чланови ЛЕР тима определили.

Стратегија локалног економског развоја општине Чајетина

С Н А Г Е	С Л А Б О С Т И
<ul style="list-style-type: none"> • ВЕЛИКИ БУЏЕТ У ОДНОСУ НА ДРУГЕ ОПШТИНЕ И БРОЈ СТАНОВНИКА • ДОБРИ КЛИМАТСКИ УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ, ТУРИЗАМ И ПОЉОПРИВРЕДУ • ПОВОЉНИ КЛИМАТСКИ УСЛОВИ ЗА РАЗВОЈ ЗДРАВСТВЕНОГ, СПОРТСКОГ ТУРИЗМА • РЕГИСТРОВАНИХ 400 ЛЕЖАЈЕВА У СЕОСКОМ ТУРИЗМУ • ДОБРИ РЕСУРСИ ЗА РАЗВОЈ СТОЧАРСТВА • РАЗВИЈЕНА ИНФРАСТРУКТУРА (ЛОКАЛНА ПУТНА МРЕЖА, ОПТИЧКИ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНИ КАБЛОВИ, ЖЕЛЕЗНИЦА) • КАПИТАЛ ЉУДИ СА СТРАНЕ КОЈИ СУ УЛОЖИЛИ НА ЗЛАТИБОРУ КАО ГАРАНТ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ, ДОБРА РЕКЛАМА И ПОМОЋ УТИЦАЈНИХ ЉУДИ • ИМИЦ ЗЛАТИБОРА • ИЗВОРИ ВОДЕ • ТРАДИЦИЈА У ПРЕРАДИ МЕСА, МЛЕКА И ДОМАЋЕ РАДИНОСТИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ПРОИЗВОДИ КОЈИ СУ ПОСТАЛИ РОБНА МАРКА ЗАХВАЉУЈУЋИ КВАЛИТЕТУ АЛИ И САМОМ ЕПИТЕТУ "ЗЛАТИБОРСКИ" • ПОСТОЈАЊЕ ТЕКСТИЛНЕ ИНДУСТРИЈЕ ВЕЋЕГ БРОЈА ФИРМИ СА ТРАДИЦИЈОМ И УСПЕХОМ НА ДОМАЋЕМ И СТРАНОМ ТРЖИШТУ • ПОСТОЈАЊЕ ЛАКЕ ИНДУСТРИЈУ У ОБЛАСТИ ПРЕРАДЕ ПЛАСТИКЕ • ПОСТОЈАЊЕ РЕСУРСА У ДРВОПРЕРАЂИВАЧКОЈ ИНДУСТРИЈИ, ШУМСКИ РЕСУРСИ ОПШТИНЕ И ДОБРИ ИЗВОРИ СИРОВИНА ИЗ СУСЕДНЕ БИХ, КАО И ИСКУСТВО У ПРЕДХОДНОМ ПЕРИОДУ • ПОСТОЈЕЋИ КАПАЦИТЕТИ У ОБЛАСТИ ТУРИЗМА • ТРАДИЦИЈА У ОБЛАСТИ ТУРИЗМА ДУЖА ОД 110 ГОДИНА • ПОСТОЈАЊЕ ПРОИЗВОДА ПОЗНАТИХ ПО СВОЈИМ КАРАКТЕРИСТИКАМА • ЗДРАВА ЖИВОТНА СРЕДИНА • РАЗНОВРСНОСТ БИЉНОГ СВЕТА (ЛЕКОВИТО БИЉЕ) И ШУМСКИ ПЛОДОВИ • ВИСОРАВНА ПОГОДНА ЗА РАЗВОЈ НОРДИЈСКОГ СКИЈАЊА ЉУДСКИ РЕСУРСИ 	<ul style="list-style-type: none"> • ЛОШ АМБИЈЕНТ ЛОКАЛНИХ ВЛАСТИ ПРЕМА БИЗНИСУ • СЛАБА КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА • СЛАБА САРАДЊА МЕЂУ ЧИНИОЦИМА У ПРОИЗВОДЊИ ХРАНЕ • НЕПОСТОЈАЊЕ УДРУЖЕЊЕ ПРИВРЕДНИКА • НЕДЕФИНИСАН ПРОСТОР ЗА ИЗГРАДЊУ ИНДУСТРИЈСКЕ ЗОНЕ СА ИНФРАСТРУКТУРОМ • НЕДОСТАТАК РЕГУЛАЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ЗЛАТИБОР • НЕПОЗНАТИ ПОДАЦИ О СТВАРНИМ ЦЕНАМА КОМУНАЛНОГ ОПРЕМАЊА • ОТУЂЕНОСТ ДРЖАВНИХ ИНСПЕКЦИЈСКИХ ОРГАНА ОД БИЗНИСА • НИЗАК НИВО ТЕХНИЧКЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ И ЈАВНИХ УСТАНОВА • НИЗАК НИВО ИНФО ПИСМЕНОСТИ У ЛОКАЛНОЈ УПРАВИ • НЕ КОРИШЋЕЊЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ • НЕПОСТОЈАЊЕ ПИЈАЦА У НАСЕЉЕНИМ МЕСТИМА И ПИЈАЧНИ ДАНИ • СТИХИЈСКИ И НЕОРГАНИЗОВАН РАД У ОБЛАСТИ ТУРИЗМА • НЕДОСТАТАК ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ • НЕ КОРИШЋЕЊЕ СПОРТСКЕ ХАЛЕ НА ЗЛАТИБОРУ • НЕАКТИВАН СКИ ЦЕНТАР ТОРНИК • НЕДОСТАТАК ВЕЛИКОГ ПРОСТОРА ЗА КОНГРЕСНИ ТУРИЗАМ (> 1000 МЕСТА) • ЛОША ТУРИСТИЧКА СИГНАЛИЗАЦИЈА • ЛОШ УРБАНИ МОБИЛИЈАР • СЛАБА ВАНПАНСИОНСКА ПОНУДА • НЕПОСТОЈАЊЕ АГЕНЦИЈА ЗА ТЕХНИЧКУ ПОДРШКУ • НЕПОСТОЈАЊЕ ПРЕДСТАВНИШТВА ПРИВРЕДНИКА У БЕОГРАДУ • ЛОШИ СЕОСКИ ВОДОВОДИ • НЕДОВОЉНА МЕДИЦИНСКА ОПРЕМЉЕНОСТ ПРЕМА БРОЈУ СТАНОВНИКА И БРОЈУ ТУРИСТА • ЛОША СТРАТЕГИЈА УПРАВЉАЊЕМ КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ • ПРОБЛЕМ ВОДОСНАДБЕВАЊА • ПРОБЛЕМ ОТПАДНИХ ВОДА ЗЛАТИБОРА, ЧАЈЕТИНЕ И СЕЛА • ЛОШЕ СТАЊЕ ПУТЕВА • НЕДОВОЉНА АКТИВНОСТ ЗА РАЗВИЈАЊЕ НОВИХ БРЕНДОВА • ЗАШТИТА ГЕОГРАФСКОГ ПОРЕКЛА • ВЕЛИКИ БРОЈ НЕРЕГИСТРОВАНИХ ГОСТИЈУ • НЕАДЕКВАТНА КАТЕГОРИЗАЦИЈА ТУРИСТИЧКИХ ОБЈЕКТА • НИЗАК НИВО КВАЛИТЕТА УГОСТИТЕЉСКИХ УСЛОВА • НЕДОСТАТАК ПЕРМАНЕНТНЕ ЕДУКАЦИЈЕ ТУРИСТИЧКИХ РАДНИКА • НЕДОСТАТАК РЕСТОРАНА ЗА СРЕДЊУ ШКОЛУ • ДУГО ГРАЂЕЊЕ ЦРКВЕ НА ЗЛАТИБОРУ
МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
<ul style="list-style-type: none"> • РАЗВОЈ ТУРИЗМА СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ДИЈАСПОРУ • ПУШТАЊЕ АЕРОДРОМА ПОНИКВЕ У ПУТНИ САОБРАЋАЈ • СРЕДСТВА ОД СЕКУНДАРНИХ СИРОВИНА (РАЗДВАЈАЊЕ ОТПАДА НА МЕСТУ НАСТАНКА) • КОРИШЋЕЊЕ СПЕЦИФИЧНИХ БИЉНИХ И ЛЕКОВИТИХ ВРСТА • РАЗВОЈ ЛОВНОГ ТУРИЗМА И РИБОЛОВА • ДОБРА САРАДЊА СА ПОЗНАТИМ И УТИЦАЈНИМ ЉУДИМА • НОРДИЈСКО СКИЈАЊЕ • РАЗВОЈ МСП • ГАСИФИКАЦИЈА • СЕОСКИ КАМПОВИ (РЕКОНСТРУКЦИЈА ШКОЛА) • ЕКСПЛОАТАЦИЈА ТЕРМАЛНИХ ВОДА И АЛТЕРНАТИВНИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ • МЕЂУНАРОДНА ТУРИСТИЧКА ДЕСТИНАЦИЈА • ПРИКЉУЧЕЊЕ ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ • СТРАНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ И ДОНАЦИЈЕ 	<ul style="list-style-type: none"> • ЛОШЕ СТАЊЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ • НЕОДСТАТАК ДОБРЕ САОБРАЋАЈНЕ ПОВЕЗАНОСТИ СА АЕРОДРОМОМ БЕОГРАД КАО ПРЕПРЕКА ЗА РАЗВОЈ ИНОСТРАНОГ ТУРИЗМА • НЕДОСТАТАК ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАТИВЕ У ОБЛАСТИ ТУРИЗМА • ЗАКОН О СКИЈАЛИШТИМА • РЕГУЛИСАЊЕ ИМОВИНСКО ПРАВНИХ ОДНОСА У ЦЕНТРУ ЗЛАТИБОРА И СКИ ЦЕНТРА ТОРНИК • НЕДОСТАТАК ПРАВНЕ РЕГУЛАТИВЕ ОКО УВОЗА И ИЗВОЗА МЕСА И ПРЕРАЂЕВИНА • НЕЕФИКАСНА РЕПУБЛИЧКА АДМИНИСТРАЦИЈА • НЕИНТЕГРАЦИЈА У ЕВРОПСКЕ ТОКОВЕ

2. Кључне тачке

На основу SWOT анализе одређене су кључне тачке:

- Инфраструктурно уређење општине
- Очување и унапређење животне средине
- Унапређење производње у сточарству и пољопривреди
- Унапређење пословног окружења и подстицај развоја локалног бизниса
- Повећавање ефикасности у раду локалне управе
- Унапређење туризма урбаних насеља и сеоског туризма

3. Закључак

Чланови ЈЕР Тима Чајетина, на основу прикупљених података добијених од свих релевантних институција, привредних субјеката и стручњака из различитих области, као и од грађана путем анкете, сачинили су SWOT анализу за потребе израде стратегије локалног економског развоја.

Изузетне природне одлике подручја општине Чајетина, наведене у анализи, идентификују Златибор као једно од наразвијенијих туристичких места и представљају његове компаративне предности у односу на друга подручја за интензиван плански развој туризма и развој одређених сегмената пољопривредне производње.

Међутим, поред свих квалитета, ЈЕР тим је препознао бројне недостатке и ограничавајуће факторе за даљи развој локалне економије, идентификовао кључне тачке и дефинисао визију локалног економског развоја општине из које су произашли општи циљеви развоја.

- Инфраструктурно уређење општине ће решити проблеме везане за путну, водоводну и канализациону и енергетску мрежу у сеоским и урбаним насељима и помоћи очување и унапређење животне средине. Побољшавање инфраструктурне основе туристичког центра Златибора је приоритет јер он има директну функцију у туризму.

-Унапређење пословног окружења и подстицај развоја локалног бизниса и унапређење сточарства и пољопривреде ће побољшати могућности за развој пољопривредне производње и сточарства које су последица природних услова и ресурса. Погодни терени и вегетација су идеални за гајење стоке уз побољшање организационих и техничких услова за бављењем овом граном пољопривреде (производња млека и млечних производа и добијање квалитетних и стандардизованих производа од меса).

Потенцијали у области воћарства и повртарства ће обуком и организовањем у овој области бити боље искоришћени. Усаглашавање са одговарајућим стандардима европске уније ће утицати на повећање извоза у свим производним областима.

- Повећавање ефикасности у раду локалне управе утиче на сарадњу власти и бизнис сектора. ЈЕР Тим је анализом рада локалне управе установио неефикасност и недовољну обученост општинске администрације у поступцима издавања дозвола и извршења поднетих захтева. Обуком запослених и увођењем заједничког информативног система ће се подићи ниво ефикасности у раду локалне управе и побољшати координација са осталим општинским предузећима.

- Унапређење туризма урбаних насеља и сеоског туризма је један од основних услова за економски развој општине.

Златибор је због својих природних и антропогених вредности, као и материјалне базе за бављењем туризмом, достигао завидан ниво. Најразвијенији досадашњи видови туризма су спортско рекреативни, здравствени, омладински, транзитни, конгресни, етно и еко туризам.

Такође постоје услови за развијање екстремних спортова, културног, сеоског и манифестационог туризма.

Повезивањем са другим субјектима туристичке индустрије, поготову на техничком и организационом нивоу, ће се превазићи недостаци везани за активности посетилаца, број и квалитет излетничких тура и активности. Константна промоција туристичке понуде је за услове у Србији релативно добра, али је за инострано тржиште потребно њено унапређење. Сеоска насеља представљају неискоришћени туристички потенцијал па их је неопходно уврстити у туристичку понуду Златибора.

На основу теренског рада и спроведне анкете, ЛЕР тим је дошао до закључка да је непотпуна валоризација туристичких атрактивности и да је потребно стално унапређење и одржавање као и обука туристичких радника да би се повећао број иностраних туриста.

5. Визија и општи приказ стратегије

На основу кључних тачака и резултата спроведене анкете, приступило се изради стратегије и формулисању визије Локалног економског развоја општине Чајетина.

Визија представља слику економске будућности заједнице, онако како то желе и виде све интересне групе укључене у рад на изради Стратегије. Чланови ЛЕР Тима, имајући у виду жељене промене у заједници дефинисали су своју визију која гласи:

Општина Чајетина, савремена, домаћинска средина где су задовољни они који ту живе као и они који ту долазе.

ЛЕР Тим је дефинисао 4 општа циља чија реализација представља пут до остварења визије:

- 1. Регулисано просторно уређење и развијена квалитетна инфраструктура општине Чајетина**
- 2. Развијена производна и услужна делатност на основу компаративних предности**
- 3. Развијена и ефикасна локална управа у служби привредног развоја**
- 4. Унапређен и одржив развој туризма, који омогућава континуирано задовољавање потреба савремене туристичке тражње.**

Анализом општих циљева чланови Тима су дефинисали посебне циљеве који су показатељи за остварење општег циља. Они су специфични, временски ограничени и мерљиви и представљају резултат који желимо да постигнемо и описију конкретну промену коју желимо да видимо. Састоје се од 19 програма који су јасно и прецизно дефинисани и представљају групе пројеката из исте области.

ЛЕР Тим је дефинисао 93 пројекта чија реализација доводи до конкретних резултата у погледу подстицања економског развоја.

6.Програми и пројекти

Општина Чајетина савремена, домаћинска средина где су задовољни они који ту живе као и они који ту долазе.

1. Регулисано просторно уређење и развијена квалитетна инфраструктура општине Чајетина
1.1. Израђени просторни и урбанистички планови до краја 2007. (95% у односу на 2005.)
1.1.1. Програм израде планских докумената
пројекти
1.1.1.1.Израда просторног плана општине Чајетина Промоција просторног плана и едукација становништва у функцији планирања (израда лифлета и медијска кампања у циљу едукације становништва о просторном планирању) израда пројектне документације просторног плана
1.1.1.2. Израда студије за просторни план Пројекат обухвата израду студиј процене утицаја на животну средину, израду студије крупне инфраструктуре и израду стратешког документа који садржи опште и посебне циљеве, програме и пројекте за наредни период(3-5година)
1.1.1.3. Израда плана генералне регулације са планом детаљне регулације насеља Израда просторног плана пратећи израђене стратешке документе са планираним активностима за насељена места Златибор, Чајетина, Рибница са скијалиштем Торник ,Гостиље, Сирогојно.
1.1.1.4. Израда планова детаљне регулације индустријских зона Израда регулационог плана којим би се прописала правила изградње за нове објекте на индустријским зонама Сушица, Клеке и Бранешко поље
1.1.1.5. Израда планова општег уређења Дефинисање будућег уређења и изградње места Мачкат, Крива Река, Шљивовица, Трипкова, Рожанство, Љубиш,Семегњево, Јабланица, Рудине, Водице и Смиљански Закоси
1.2. Побољшан квалитет инфраструктуре за бољи развој пословања (за 40% до 2010. у односу на 2005.)
1.2.1. Програм унапређења стања у путној мрежи
пројекти
1.2.1.1. Пројекат реконструкције путева Замене подлоге и асфалтирање дела путева села Рудине-Рожанство, Чајетина-Мушвете-Крива Река, Сушица-Трипкова-језеро Врутци
1.2.1.2. Пројекат реконструкције и изградње саобраћајница у насељеним местима Пројекат асфалтирања улица у насељеним местима Чајетина, Златибор, изградња саобраћајнице Фарма-Око-Бранешко Поље, Реконструкција и изградња саобраћајнице Палисад-Умина Вода-Чајетина

1.2.1.3. Пројекат уређења пешачких зона
Реализација пешачких зона у Чајетини и на Златибору
1.2.1.4. Пројекат решења простора две пијаце Постављање пијаце у Чајетини и на Златибору
1.2.2. Програм унапређења у снабдевању електричном енергијом
пројекти
1.2.2.1. Реализација ТС 110КВ Златибор Изградња, постављање и опремање трафо станице
1.2.2.2. Пројекат увођења уличне расвете Планирање и постављање уличне расвете у Чајетини и Златибору и центрима села Сирогојно, Мачкат, Трипкова и Гостиље, где је развијен сеоски туризам
1.2.3. Програм унапређења стања у водоснабдевању
пројекти
1.2.3.1. Решавање водоснабдевања у сеоским насељима Израда водовода и решење проблема водоснабдевања у селима Мачкат , Крива Река, Раковици и за другу висинску зону села Трипкова.
1.2.3.2. Решавање водоснабдевања у индустријској зони Изградња водовода у индустријској зони Сушица и села Г.Бранешци
1.2.3.3. Санација сеоских изворишта и јавних чесми Уређење и модернизација сеоских изворишта и јавних чесми
1.2.3.4.Осавремењавање сеоских цевовода Замена азбест-цементних цевовода у селима где су постављени (због еколошке оправданости)
1.2.3.5.Осавремењавање водоводне мреже у урбаним насељима Замена азбест-цементних цевовода у Чајетини и на Златибору(еколошка оправданост)
1.2.3.6.Решавање водоснабдевања насељеног места Златибор Изградња водовода насеља Зова, Слобода-Расадник-Потоци и насеља Крст због развијеног туризма у овим местима
1.2.3.7. Пројекат радова на акумулацији, брани, водозахвату и постројењу за пречишћавање воде у Рибници Санација бране Рибница Подизање коте прелива бране (повећење запремине акумулације) Изградња сонде за захватање воде из акумулације са различитих дубина Реконструкција ППВ Рибница Увођење система даљинског надзора и управљања
1.2.4. Програм унапређења стања у систему отпадних вода
пројекти
1.2.4.1. Решавање канализације у селима Изградња примарне канализације у селима Мачкат и Сирогојно

1.2.4.2. Решавање канализације у насељима/урбаној средини Изградња канализације у насељима Златибора и Чајетина
1.2.4.3. Решавање проблема отпадних вода Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода на Златибору, Чајетини, Рибници, Зови, Мачкату, Сирогојну, Смиљанском Закосу, Водицама и Гостиљу.
1.2.5. Програм гасификације општине
пројекти
1.2.5.1. Гасификација насељених места Планирање и реализација снабдевања природним гасом насељеног места Златибор, Чајетина и Мачкат
1.2.5.2. Гасификација индустријских зона Планирање и реализација снабдевања природним гасом индустријске зоне Сушица, Клеке и Бранешко поље
1.2.5.3. Изградња гасне станице Изградња гасне станице и дистрибутивне гасоводне мреже широке потрошње на територији општине Чајетина са припадајућим кућним прикључцима
1.2.6. Програм увођења нових средстава јавног саобраћаја у функцији туризма
пројекти
1.2.6.1. Повезивање ускоколосечном железницом насељеног места Златибор са туристичком пругом Шарганска осмица Изградња ускоколосечне пруге Златибор – Шарганска осмица
1.2.6.2. Успостављање туристичког и спортског авио саобраћаја Изградње аеродрома за једрилице, спортске и туристичке авионе
1.2.6.3. Осавремењивање железничког саобраћаја Реконструкција железничке станице Сушица
1.2.6.4. Решавање проблема станице међуградског саобраћаја Измештање и изградња аутобуске станице Златибор
1.3. Очувана и унапређена животна средина
1.3.1. Програм управљања чврстим отпадом
пројекти
1.3.1.1. Формирање базе података о дивљим депонијама и њихово уклањање Попис дивљих депонија у свим насељима Уклањања отпада са дивљих депонија уз могуће искоришћење неких употребивих отпадака за рециклажу
1.3.1.2. Решавање отпада органског порекла и компостирање Едукација грађана о компостирању и припремању органског ђубрива
1.3.1.3. Решавање депоније Тетен Израда пројектне документације и санирање и рекултивација депоније Тетен која је ван употребе од 2002 године
1.3.1.4. Решавање депоније Брегови Израда пројектне документације и санирање и рекултивација депоније Брегови

1.3.1.5. Укључивање општине Чајетина у решавање регионалне санитарне депоније

Укључење општине Чајетина у реализацији Регионалне депоније Дубоко и изградња сабирне станице или претоварне рампе

1.3.1.6. Модернизација возног парка КЈП Златибор

Набавка нових , савремених, возила (смећара), набавка контејнера у складу са даљим управљањем комуналним отпадом

1.3.1.7. Решавање одлагања смећа у складу са менаџментом отпада

Едукација школске деце, као и одраслих у Чајетини, на Златибору и у свим селима о селектирању и рециклажи отпада у циљу повећања степена обавештености на ову тему

Замена контејнера кантама за селектирање отпада

1.3.1.8. Евидентирање загађивача на територији општине Чајетина

Израда Катастра загађивача на територији општине

1.3.1.9.Израда локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП-а)

Израда документа који садржи опис садашњег стања у области заштите животне средине , и дефинисање активности за наредни период у циљу унапређења животне средине

2. Развијена производна и услужна делатност на основу компаративних предности
2.1. Повећана производња и прерада меса и млека за 30 % до 2010 год у односу на податке из 2004. и пописа 2002. године
2.1.1. Програм за обнову сточног фонда
пројекти
2.1.1.1. Квалитативно и квантитативно побољшање сточног фонда Набавка висококвалитетних јуница, раса симентал и монтафонска Попис постојећих товилишта и набавка јунади
2.1.1.2. Формирање матичних стада оваца за репродукцију Набавка расног материјала са регистрованих домаћих фарми, набавка квалитетних мушких приплодних грла, организација матичне службе у овом сегменту сточерске производње
2.1.1.3. Увођење регресивног вештачког осемењавања крава Издвајање дела високомлечних крава и примена семена генетски вредних бикова на том делу популације, уз консултативне и практичне савете ветеринарског факултета и центра за вештачко осемењавање
2.1.1.4. Унапређење ветеринарске службе Покривање подручја целе општине отварањем нових пунктова, набавка ултразвука за дијагностику гравидитета крава и оваца и регистровање патолошких промена на репродуктивним органима високомлечних крава, едукација кадрова, набавка недостајуће опреме за дијагностику, ветеринарску хирургију и осемењавање
2.1.1.5. Решавање проблема сточне пијаце. Изградња сточне пијаце одређивање локације, прикупљање документације
2.1.2. Програм за подстицање примарне производње млека и меса.
пројекти
2.1.2.1. Увођења субвенција за производњу млека Обезбеђивање произвођачима млека субвенција од општине
2.1.2.2. Модернизација у области производње млека Едукација произвођача млека (хигијенско техничких...) Набавке расхладних уређаја за чување млека и опреме за мжу ради обезбеђења здравствене и хигијенске исправности млека Набавка микробиолошке лабораторије за брзу дијагностику ради побољшања квалитета млека Сертификација и стандардизација (пројекат подразумева реализацију подпројеката ХАЦЦП)
2.1.2.3. Модернизација у области производње меса Предавања произвођачима меса уз стручне савете за примену нових технологија, прераду, стандардизацију и сл. Сертификација и стандардизација (пројекат подразумева реализацију подпројеката ХАЦЦП)

2.1.3.Програм за подстицање прераде млека и меса.
пројекти
<p>2.1.3.1.Подизање квалитета у преради млека и меса Едукација произвођача млечних производа и прерађивача меса Формирање референтне станице типа лабораторије или мини-института за процену квалитета производа и сировина, са ангажованим високостручним кадром - технолозима</p> <p>2.1.3.2. Прилагођавање процеса прераде млека и меса постојећим стандардима и увођење нових Сертификација и стандардизација Брендирање месних и млечних прерађевина</p>
2.2. Повећана и организована делатност у области одрживог прикупљања и прераде шумског воћа и лековитог биља и пчеларства
2.2.1. Програм подстицања за прикупљање и прераду шумског воћа и лековитог биља и за производњу и прераду воћа
пројекти
<p>2.2.1.1.Промоција здраве исхране Едукација за прикупљање и прераду шумског воћа и лековитог биља</p> <p>2.2.1.2.Унапређење процеса прераде и паковања шумског воћа и лековитог биља Едукација и набавка опреме за прераду и паковање шумског воћа и лековитог биља Увођење гарантованог географског порекла(едукација и стандардизација)</p> <p>2.2.1.3.Унапређење процеса производње ,прераде и паковања воћа Оснивање удружења произвођача воћа(едукација за воћаре и набавка опреме, помоћ произвођачима воћа за добијање субвенција) Подизање огледних високопродуктивних засада воћа прилагођених географским условима(едукација и набавка високопродуктивних засада воћа) Набавка опреме за прераду и паковања како за индивидуалне произвођаче тако и за удружења Увођење сертификата, гарантованог географског порекла и бренда</p>
2.2.2. Програм подстицања пчеларства
пројекти
<p>2.2.2.1.Оснивање пчеларског удружења Едукација за пчеларе и набавка опреме</p> <p>2.2.2.2.Увођење гарантованог географског порекла и бренда Едукација и стандардизација</p>
2.4. Нових 300 радних места у текстилној производњи, производњи производа од метала и пластике, и области прераде дрвета до 2010.године
<p>2.4.1.1. Изградња индустријског парка Техничко организациона припрема за изградњу индустријског парка</p> <p>2.4.1.2.Унапређивање рада у текстилној индустрији Увођење сертификата и брендова у текстилној индустрији(едукација , стандардизација)</p> <p>2.4.1.3.Преквалификација за рад у текстилној индустрији Прикупљање података о незапосленима са тржишта рада и обука лица са евиденције</p>

тржишта рада за рад у текстилној индустрији ради смањења незапослености у општини

2.4.1.4.Оживљавање ручне радиности

Ткање, вез и плетење као посебно интересантно за економско оснаживање жена кроз задгуге и удружења

2.4.1.5.Увођења сертификата у производњи производа од метала и пластике

Едукација и стандардизација

2.4.1.6.Изградња фабрике за производњу ПП трака и опреме за паковање, намењену за потребе тржишта Источне Европе.

2.4.1.7.Унапређење рада у дрвној индустрији

Увођење сертификата у дрвној индустрији(едукација и стандардизација)

2.4.1.8.Економско искоришћавање дрвног отпада

Оснивање постројења за брикетирање у Бранешком Пољу због економске и еколошке исплативости

2.4.1.9.Преквалификација за рад у дрвној индустрији

Евидентирање и обука лица са евиденције тржишта рада за рад у дрвној индустрији

3. Развијена и ефикасна локална управа у служби привредног развоја
3.1. Утврђени и прописани временски оквири за решавање захтева корисника јавног сервиса до краја 2006 год.
3.1.1. Програм подизања капацитета општинске управе
пројекти
3.1.1.1. Формирања тима за односе са јавношћу у општинској управи Обука службеника општинске управе за унапређење у раду са јавношћу
3.1.1.2. Повећање продуктивности и ефикасности општинске управе Едукација запослених у општинској управи, по службама Информатичка обука радника општинске управе Увођење система за регистрацију запослених (електронска контрола) са програмом награђивања и кажњавања Истраживање ефикасности локалне управе на основу обима реализованог посла и задовољства грађана (анкете и интервјуи)
3.1.1.3. Одрживост рада ЛЕД тима Израда акционих планова ЛЕД тима због даљих активности у складу са израђеном Стратегијом локалног економског развоја Едукација ЛЕД тима и запослених у управи и јавном сектору из области планирања Предавања и радионице за чланове ЛЕД тима и запослене у јавној управи, студијска путовања за планирање туристичких и зимских спортских центара и просторно и урбанистичко планирање у функцији руралног развоја
3.1.1.4. Ефикаснија координација између општине и јавних предузећа Успостављање и спровођење процедура ради ефикасније координације између оснивача и јавних предузећа
3.2. Остварени физички, технички и технолошки услови за функционисање јавне управе тако да се процедуре обаве у предвиђеном року до краја 2006 год.
3.2.1. Програм увођења савремених технологија у одсек управе који се бави планирањем
пројекти
3.2.1.1. Промоција и едукација за кориснике ГИСа Обука и едукација особља у јавним предузећима, корисника, ГИСа за даље коришћење и ажурирање система
3.2.1.2. Увођење ГИСа Формирање хардверске и софтверске основе за успостављање ГИСа.

4. Унапређен и одржив развој туризма, који омогућава континуирано задовољавање потреба савремене туристичке тражње.

4.1. Повећан приход од туризма, а посебно од иностраног туризма за 100%, до краја 2007. у односу на 2005.

4.1.1. Програм обезбеђења стручног кадра за контакт, прихват и анимирање ино туриста и развијен систем за пословање са туроператорима

пројекти

4.1.1.1. Обука туристичких водича и аниматора за рад са ино туристима.

Едукација водича и аниматора о потребама ино туриста, начин опхођења и одевања, учење језика, адекватан начин презентације информација у вези туристичких атрактивности и евентуалних упутстава, анимирање туриста да учествују у активностима како би њихово кретање и боравак били што пријатнији и потпунији. Обука кадрова за организацију и одржавање конгреса, семинара и сличних скупова.

4.1.1.2. Инсталирање глобалног информационог система за букинг и повезивање са ино туроператорима.

Набавка хардвера и софтвера за информациони систем који подразумева умрежавање свих релевантних привредних и непривредних субјеката, који ће омогућити онлајн резервације и међусобну комуникацију, повезивање са глобалним резервационим системима и системима ино туроператора, формирање базе података.

4.1.1.3. Израда веб сајта Златибора на пет светских језика.

Прикупљање информација за израду и дизајнирање јузер френдли веб сајта са врхунским фотографијама и текстовима, повезање са значајним линковима.

4.1.1.4. Оснивање здравственог сервиса за ино туристе.

Стандардизација здравствених услуга, усклађивање са међународним осигурањем и прописима, стварање медицинског тима који ће бити задужен за пружање услуга ино туристима, ради веће ефикасности и набавка потребне опреме

4.1.1.5. Формирање базе података смештајних капацитета и инфо-центра

Евидентирање и стимулисање приватних издавалаца да региструју и категоришу своје смештајне објекте, формирање базе података како би се имао увид у туристички промет. Набавка опреме и софтвера и повезивање садаваоцима туристичких услуга, промоција значаја категоризације локалном становништву.

4.2. Побољшан интегрисани туристички производ Златибора до краја 2010. тако да је повећано задовољство туриста за 30%. у односу на резултате анкете у 2005. години.

4.2.1. Програм активирања сеоских насеља у сврху туризма односно заштита културно историјске баштине.

пројекти

4.2.1.1. Едукација сеоског становништва за бављење туризмом.

Организовање интерактивних радионица за образовање сеоског становништва за бављење туризмом. Објашњење значаја сеоског туризма за економски развој села, уређење домаћинства за прихват и боравак гостију, неопходни хигијенско-технички стандарди, однос и контакт са гостима, промоција и сл.

4.2.1.2. Оживљавање старих заната у циљу укључивања у туристичку понуду

Обезбеђење опреме и адекватног простора за рад мајстора старих заната и продају њихових производа који би уједно били и сувенири Златибора и тако били део интегрисаног туристичког производа.

4.2.1.3. Обезбеђивање и опремање простора за продају традиционалних локалних производа (грин поинт).

Оснивање пунктова у сеоским насељима где би се продавали пољопривредни производи, и

производи домаће радиности. Набавка опреме за чување пољопривредних производа, уређење и санитарно-техничко опремање простора.

4.2.1.4. Заштита и обнова воденица и ваљарица

Поправка, пуштање у функцију, рестаурација и уређење поменутих објеката за посету туриста на начин који би обезбедио одрживи развој.

4.2.1.5. Оживљавање и промоција етно манифестација

Оснивање традиционалне етно манифестације, набавка народних ношњи, набавка традиционалних оруђа за рад и производа ручног рада и њихова стална изложба.

4.2.1.6. Оснивање образовно-рекреативне сеоске школе “Ђак пешак” у Кривој Реци.

Опремање школске зграде за боравак и наставу градске школске деце, стварање услова за боравак деце у сеоским домаћинствима, и набавка неопходне опреме за спортске и остале активности деце-ђака пешака и промоција програма

4.2.2. Програм повећања броја и квалитета туристичких атрактивности, спортско-здравствених услуга и активности.

пројекти

4.2.2.1. Заштита, обнова и туристичка валоризација архитектонских куриозитета као што су

цркве брвнаре у селима Јабланица, Доброселица и Семегњево, кућа Милића од Мачве, Титове виле, родне куће Димитрија Туцовића и других познатих личности.

Поправка и рестаурација поменутих објеката, уређење и опремање објеката за посете на начин који не би довео до девастације туристичких вредности.

4.2.2.2. Маркација планинарских, шеталишних и маунтин бајк стаза и обезбеђивање одморишта за туристе

Утврђивање планинарских, шеталишних, маунтин бајк стаза.

Обележавање стаза адекватним инфо панелима, знацима и симболима.

Изградња одморишта за туристе.

4.2.2.3. Уређење и маркација стаза за нордијско скијање.

Техничко уређење стаза које би омогућило њихово коришћење и у периоду са минималном

дебљином снежног покривача.

Набавка уређаја за вештачки снег, засипање за обележавање стаза адекватном ски сигнализацијом.

4.2.2.4. Проширење туристичке понуде туристичким активирањем спелеолошких атракција.

Уређење Стопића пећине, Ршумске пећине, Раковичке пећине, за посету туриста не реметећи постојеће екосистеме пећина.

4.2.2.5. Стварање услова за бављење аеро-спортовима

Уређење простора за летење једрилицама, параглајдером, моторним змајем и балоном на Златибору

4.2.2.6. Унапређење спортског туризма увођењем традиционалних спортских манифестација.

Покретање нових и обнављање прекинутих спортских манифестација (Златиборски меморијал –нордијско скијање, турнир у традиционалним борилачким вештинама...)

4.2.2.7.Побољшање медицинско-рекреативне услуге ради унапређења здравственог и спортског туризма.

Повећање смештајних капацитета за оболеле од штитне жлезде, проширење простора и опреме за велнес и фитнес програме, адапација амбуланте на Златибору ангажовање медицинског кадра ради задовољења здравствених потреба туриста.

Набавка потребне опреме за унапређење здравственог и спортског туризма.

4.2.2.8.Оснивање ауто кампа.

Санитарно-техничко опремање и уређење адекватног простора који би користили туристи са својом ауто-камп опремом.

4.2.2.9.Формирање видиковаца на Златибору

Изградња, обезбеђење и обележавање видиковаца средствима сигнализације.

4.2.2.10.Развијање и унапређење велнес и фитнес програма.

Опремање постојећих објеката и обука радника за унапређење велнес и фитнес програма.

4.2.2.11. Подизање нивоа и ефикасности у пружању хитних здравствених услуга

Формирање горске службе и набавка санитетског возила и опреме за хитну медицинску помоћ

4.2.2.12.Обучавање здравствених радника за рад са страним туристима

Стручна едукација здравствених радника, информатичка обука и учење енглеског језика

4.2.2.13. Туристичка сигнализација туристичког места Златибор и околине

Израда и постављање средстава туристичке сигнализације на утврђеним локацијама. Пројектом се обухватају комуникације и туристичке атрактивности као и остали елементи туристичке понуде

4.3. Израђен маркетинг план за наступ на тржишту до краја 2010. године тако да се повећа лојалност гостију за 20% у односу на 2005.

4.3.1.Програм израде маркетиншког плана

пројекти

4.3.1.1.Промоција Златибора графичким средствима туристичке пропаганде

Израда планинарског туристичког водича, израда штампане публикације за верске објекте и публикација за сеоски туризам, туристичке мапе, постере, плакате, рол-апове, разгледнице, флајере, летке, честитке...

4.3.1.2.Промоција Златибора као здравственог центра, конгресног центра, као еко-етно дестинације ,спортско рекреативног центра и центра за екстремне спортове

Израда и реализација промотивног плана. Дефинисање најефикаснијих средстава, динамике и начина туристичке пропаганде.како би се Златибор представио као здравствени центар

Израда и реализација промотивног плана. Дефинисање најефикаснијих средстава, динамике и начина туристичке пропаганде како би се Златибор представио као конгресни центар

Израда и реализација промотивног плана. Златибора као етно-еко дестинације(сеоски туризам)

Израда и реализација промотивног плана. Дефинисање најефикаснијих средстава, динамике и начина туристичке пропаганде како би се Златибор представио као спортско рекреативна дестинација

4.3.1.3.Увођење маркетинг-менаџмент концепта за управљање туристичком дестинацијом Златибор.

Едукација туристичких радника и чланова локалне самоуправе задужених за развој туризма,
организационо прилагођавање новом концепту.
Обука туристичких радника за примену стандарда у пружању туристичких услуга,
имплементација конвенција и узанси у туризму и хотелијерству

7. Додаци

1. Одлука о формирању тима

Република Србија
ОПШТИНА ЧАЈЕТИНА
Број: сл./2005
15.06.2005. године
Чајетина

Председник општине Чајетина, на основу члана 41. Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС", број 9/2002...135/2004) и члана 43. Статута општине Чајетина ("Општински службени гласник", број 10/02 и 18/03), доноси следеће

РЕШЕЊЕ

1. **ДАЈЕ СЕ** сагласност на формирање Тима за планирање локалног економског развоја Општине Чајетина и успостављања процеса израде Стратегије локалног економског развоја.
2. О именовану чланова Тима из тачке 1. овог решења донеће се посебно решење, а на основу примењене методологије у процесу.

Образложење

На основу успостављене сарадње са IRD-USAID, а сходно обавезама Општине Чајетина, према наведеној организацији одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Доставити:

1. IRD-USAID
2. А р х и в и.

ПРЕДСЕДНИК
Општине Чајетина,
Милан Стаматовић

2. Анкета ‘Наши приоритети за 2006. годину’

LED тим је спровео анкету ‘Наши приоритети за 2006. годину’ финансирану од стране MSP – Municipal support programme. На 5000 адреса упућен је упитник са плаћеним одговором о приоритетима из девет области.

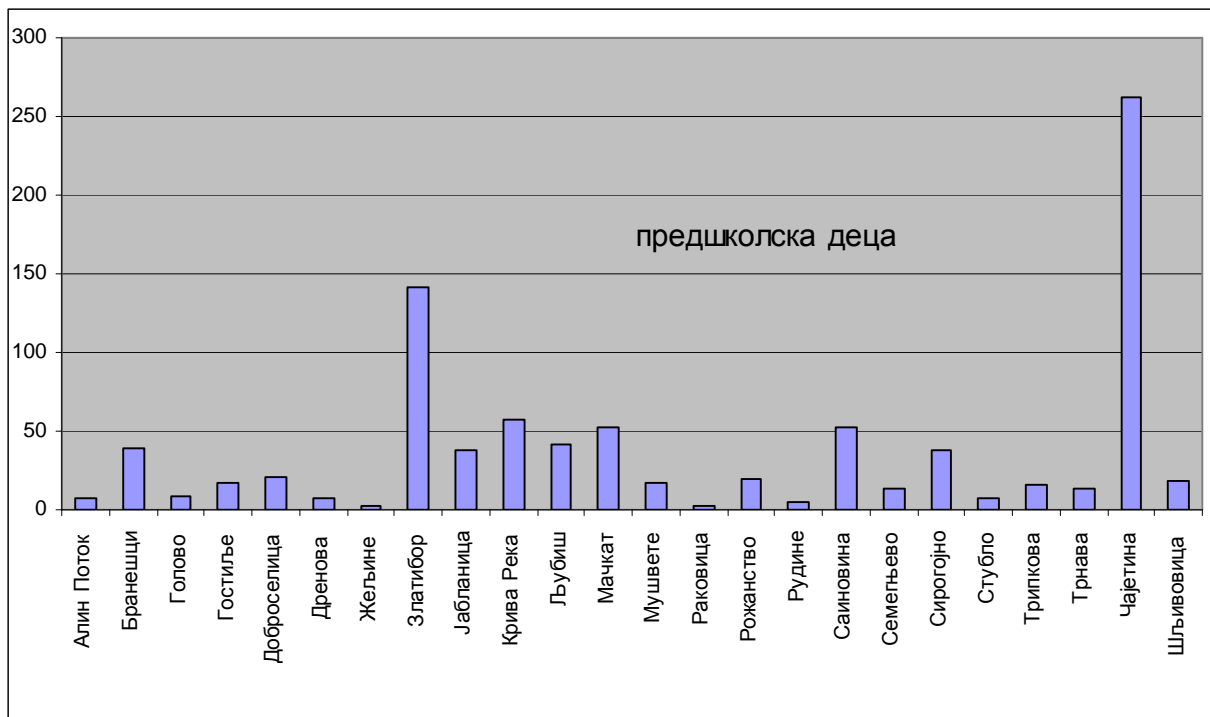
Резултати анкете:

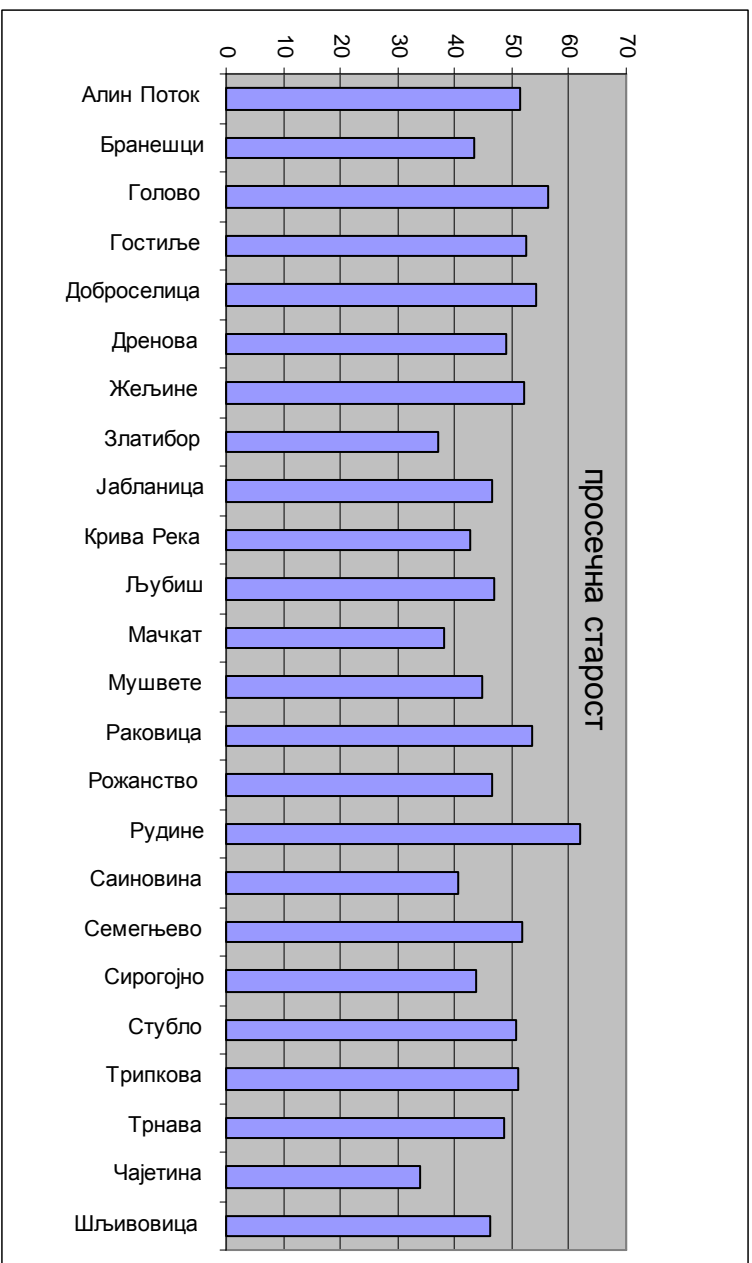
1. КОМУНАЛНА ДЕЛАТНОСТ:		6. КУЛТУРА	
	%		%
1. Водовод	36.0	1. Библиотеке	19.8
2. Канализација	3.9	2. Културна добра	11.8
3. Евакуација смећа	8.5	3. Средства јавног информисања	22.1
4. Нисконапонска мрежа	6.8	4. Културне манифестације	20.9
5. Јавна расвета	8.3	5. Верски објекти	25.4
6. Гасификација	11.0	7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
7. Пијац	11.8	1. Заштита воде и сливног подручја	38.1
8. Гробље	5.6	2. Заштита ваздуха	15.0
9. Зеленило	2.9	3. Заштита од непланског одлагања отпада	33.4
10. Опште уређење места	5.2	4. Контрола загађења животне средине	13.5
2. САОБРАЋАЈ		8. ТУРИЗАМ	
1. Путеви	71.4	1. Хотели високе категорије	9.2
2. Превоз средствима јавног саобраћаја	8.0	2. Приватни смештај високе категорије	5.5
3. Паркирање	7.0	3. Сеоски туризам	50.9
4. Пешачке стазе	7.8	4. Кампови	5.5
5. Бициклистичке стазе	2.5	5. Трим стазе, стазе за шетњу и излетнички простор	8.6
6. Саобраћајна сигнализација	3.3	6. Туристичка сигнализација	3.3
3. ОБРАЗОВАЊЕ		7. Промотивне активности	1.3
1. Предшколско образовање	18.8	8. Уређење туристички атрактивних локалитета ван туристичког центра Златибор	12.1
2. Основно образовање	31.8	9. Употпуњење ванпансионске понуде у туристичким местима	3.7
3. Средње образовање	17.4	9. ПОЉОПРИВРЕДА	
4. Стипендије	16.7	1. Едукација пољопривредника	10.0
5. Специјализација и стручно усавршавање	15.3	2. Субвенције	7.3
4. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА:		3. Кредитирање	37.5
1. Социјално угрожена лица	30.9	4. Ветеринарска служба и заштита	24.0
2. Стара и незбринута лица	46.4	5. Заштита производа са гарантованим географским пореклом	13.3
3. Особа са посебним потребама (инвалидна лица)	17.8	6. Против градна заштита	7.9
4. Избеглице и расељена лица	4.9		
5. СПОРТ			
1. Отворени спортски терени за мале спортове	36.6		
2. Затворени спортски објекти	9.7		
3. Стадиони	12.5		
4. Зимски спортски центар	29.5		
5. Спортске манифестације	11.7		

3.Табеле и дијаграми

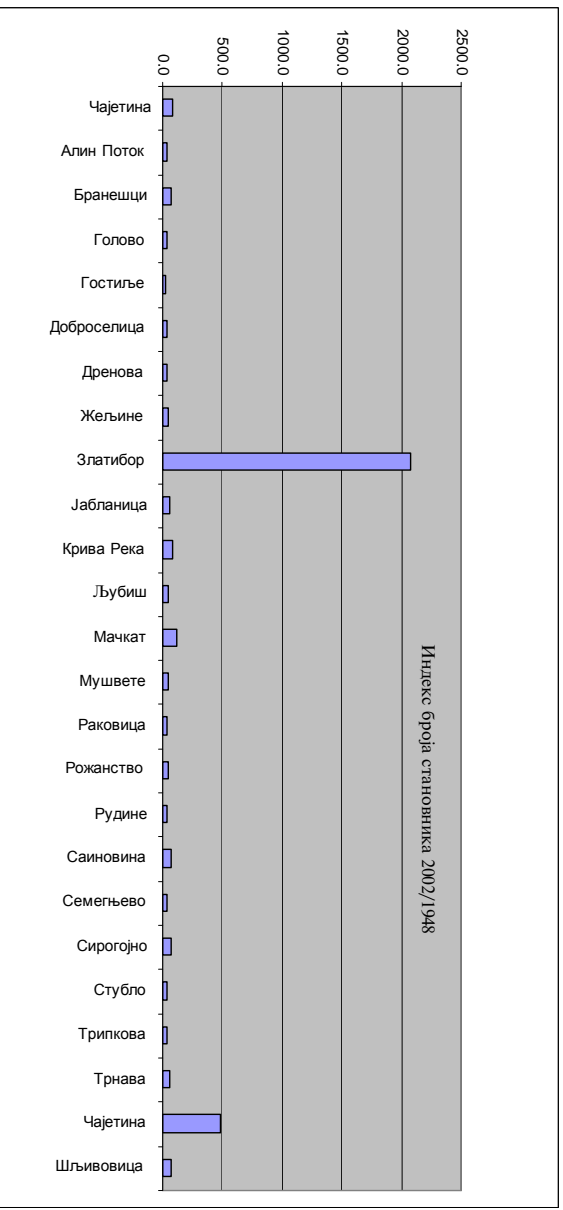
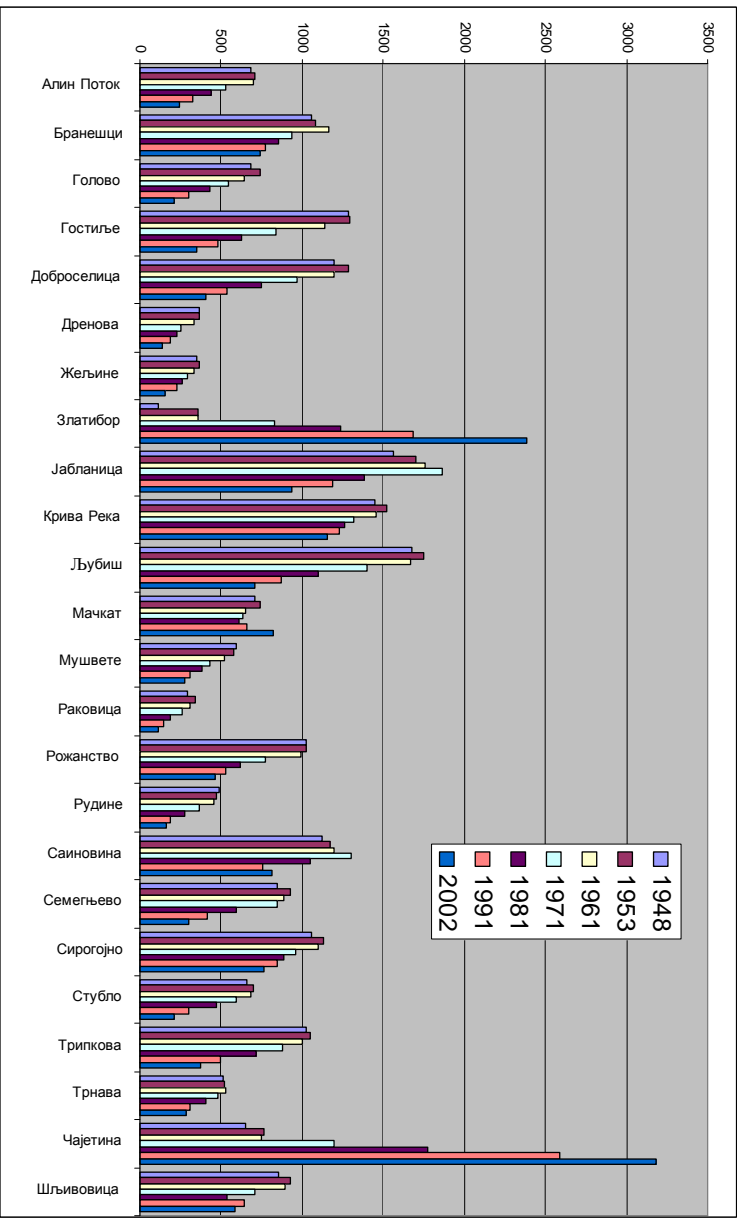
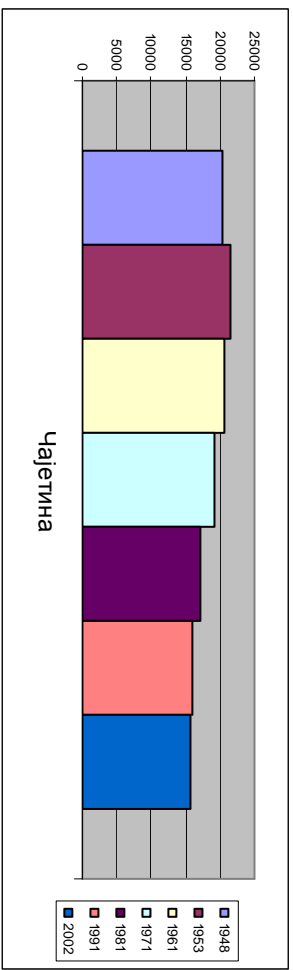
Становништво према старости

Становништво према старости				
	Назив насеља	предшколска деца	пунолетно становништво	просечна старост
	Чајетина	898	12771	42.3
	Градска	142	1834	37
	Остало	756	10937	43.2
1	Алин Поток	7	220	51.5
2	Бранешци	39	608	43.4
3	Голово	8	202	56.3
4	Гостиље	17	299	52.6
5	Доброселица	21	371	54.3
6	Дренова	7	119	49
7	Жељине	2	141	52.2
8	Златибор	142	1834	37
9	Јабланица	38	796	46.6
10	Крива Река	57	924	42.7
11	Љубиш	42	592	46.8
12	Мачкат	53	616	38
13	Мушвете	17	226	44.7
14	Раковица	2	97	53.4
15	Рожанство	20	390	46.5
16	Рудине	5	152	61.9
17	Саиновина	53	659	40.7
18	Семеђево	13	275	51.9
19	Сирогојно	38	643	43.8
20	Стубло	7	197	50.6
21	Трипкова	16	327	51.1
22	Трнава	14	242	48.6
23	Чајетина	262	2352	33.8
24	Шљивовица	18	489	46.2

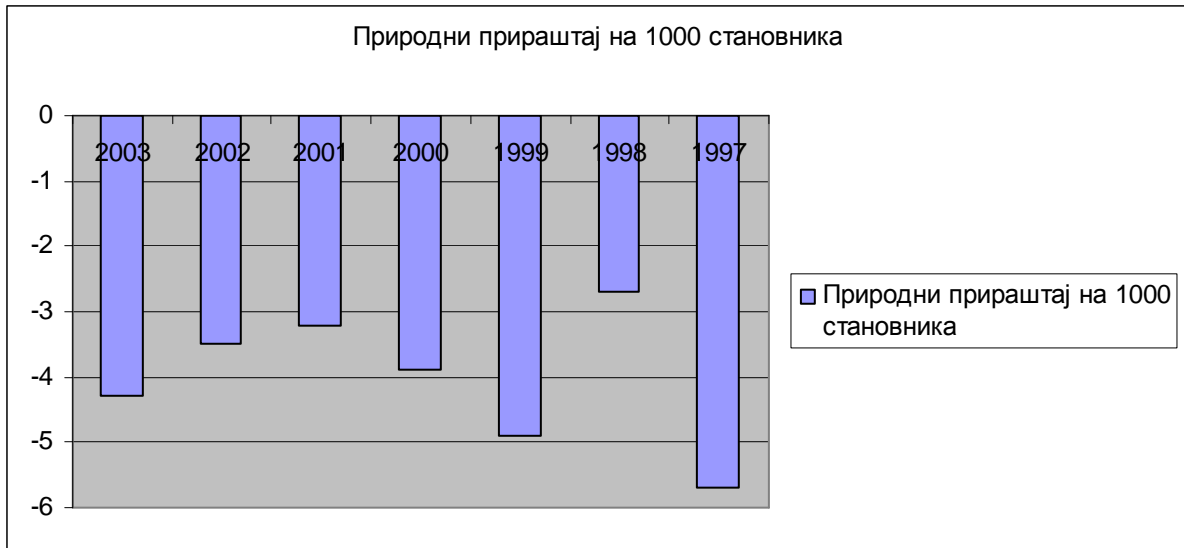

Упоредни преглед броја становника од 1948 до 2002.

Природни прираштај

Просечне зараде

